A KOLOZSVÁRI UNITÁRIUS KOLLÉGIUM

(TEOLÓGIAI AKADÉMIA, FŐGIMNÁZIUM, ELEMI ISKOLA)

ÉRTESÍTŐJE

Az 1920—21. ISKOLAI ÉVRŐL.

SZERKESZTETTÉK:

A TEOLÓGIAI RÉSZT

CSIFÓ SALAMON

DÉKÁN.

A TÖBBIT:

DR. GÁL KELEMEN

IGAZGATÓ.

XLII. ÉVFOLYAM.

KOLOZSVÁR.

NYOMATOTT A MINERVA R.-T. KÖNYVNYOMDAI MŰINTÉZETÉBEN

1921.

A KOLOZSVÁRI UNITÁRIUS KOLLÉGIUM

(TEOLÓGIAI AKADÉMIA, FŐGIMNÁZIUM, ELEMI ISKOLA)

ÉRTESÍTŐJE

Az 1920—21. ISKOLAI ÉVRŐL.

SZERKESZTETTÉK:
A TEOLÓGIAI RÉSZT
CSIFÓ SALAMON
DÉKÁN.
A TÖBBIT:
DR. GÁL KELEMEN
IGAZGATÓ.

XLII. ÉVFOLYAM.

CLUJ—KOLOZSVÁR.
Nyomatott a Minerva R.-T. könyvnyomdai műintézetében.
1921.

I. RÉSZ.

Teológiai Akadémia.

1. Adatok az 1920—21. tanév történetéhez.

Tanévünket 1920. szept. 19-én csak keblileg nyithattuk meg, mivel mindenféle gyülekezési jog fel volt függesztve. A megnyitás alkalmával énekelt az ifjuság, imádkozott Máthé Sándor III. éves papnövendék, megnyitotta a tanévet Csifó Salamon dekán s üdvözlő és buzdító beszédet mondott az ifjúsághoz Főtisztelendő Ferencz József püspök úr. A rendes előadásokat szept. 20-án kezdettük meg.

Az Akadémia vezetésében az a változás történt, hogy elhalt egyik felügyelő gondnokunk, Kozma Ferenc, helyébe az 1920. augusztus végén tartott E. Főtanácsi gyűlés Dr. Költő Gábor táblabirót választotta meg, aki intézetünk vezetésében tevékeny részt vett 1921 febr. 21-ig. Azóta őt nélkülözni vagyunk kénytelenek, mert letartóztatták s még mindig nincs szabadon. Ugyancsak az említett E. Főtanács, miután Gálfi Lőrinc a dékánságot a világháboru folyama alatt hat évig vitte, 1920 szept. 1-től számitandó négy évre, Csifó Salamont választotta meg dékánnak. A vizsgáló bizottság tagjai közé, néhai Végh Mihály helyébe, E. K. Tanács dr. Gál Kelemen kollégiumi igazgatót nevezte ki.

Rendes tanáraink közül e tanévben is Dr. Boros György és Györfi István távol voltak. Tantárgyaik előadásáról ugy gondoskodtunk, hogy az ó-szövetségi tárgyakat: hébernyelvet, biblia-bevezetést és magyarázatot a ref. theológiai fakultáson Dr. Kecskeméthy István tanár ur volt szives növendékeinknek is előadni, mig a többit, valamint a Győrfi tantárgyait akadémiánkon adattuk elő részben kisegítő tanerőkkel. Igy Csifó Salamon előadott hittant és enciklopédiát, Gálfi Lőrinc angolnyelvet, Vári Albert szónoklattant és szónoklati gyakorlatokat, Dr. Balázs Ferenc méhészetet. Győrfi István a főhatóság többszöri sürgetésére sem jött haza, azért ellene az E. K. Tanács a fegyelmi vizsgálatot megindította és őt állásától felfüggesztette. Dr. Boros Györgynek sikerült f. évi május

27-én szerencsésen hazaérkeznie s tanári működését azonnal megkezdenie. Épen jókor, mert hazaérkezése előtt néhány nappal — május 21-én — letartóztatták Gálfi Lőrincet s bár igéretünk volt, hogy őt a kollokviumokra és vizsgálatokra kibocsájtják, ezt a tanév végéig még sem érhettük el s igy, valamint a kollokviumoknál, ugy a vizsgálatoknál is Gálfi teendőit jórészt Dr. Boros Györgynek kellett végeznie.

Jogi tanulmányokból előadásokat egész éven át Dr. Tóth György táblabiró, az egyház jogügyi bizottságának elnöke, tartott. *A németnyelvet* dr. Gál Kelemen koll. igazgató; az *egészségtant* az első félévben dr. Tompa János kolleg. orvos, a második félévben dr. Tompa betegsége miatt, dr. Veress Géza tanitotta. Az *ének* és *orgonázás* tanitását Sándor János; a *testgyakorlatot* László Gyula főgimnáziumi szaktanárok végezték.

A kolozsvári magyar egyetem megszüntével ifjaink a bölcsészeti és neveléstudományi tárgyakat két éven át nem hallgathatták. Hogy e tekintetben hátramaradás ne legyen, az egyházi főhatóság ugy intézkedett, hogy hallgatóink a szükséges bölcsészeti és neveléstudományi előadásokat hallgassák a kolozsvári ref. teológiai fakultással kapcsolatos tanárképzőben és megbizta dr. Kiss Elek kissolymosi lelkészt, hogy a tanévben tartson koronként előadásokat a neveléstudomány köréből.

A tanárképzőnek a teológusokra vonatkozó szabályzatával kapcsolatosan lépéseket tettünk arra, hogy az arra alkalmas, hajlammal és kedvvel biró hallgatóink megszerezhessék a tanári oklevelet is. — A kolozsvári magyar tanítóképző intézet megszüntével, lépéseket tettünk arra, hogy negyedéves növendékeink a Márianumban létező tanítóképzőben a megfelelő előadásokat hallgathassák és év végén tanítóképesítő oklevelet szerezhessenek. E tekintetben legnagyobb elismerésünk illeti Pálmai Lenke urnő igazgatónőt, aki szolgálatait nemcsak díjtalanul ajánlotta fel, hanem rendkivülileg is időt, munkát, fáradságot s ideáiis lelkesedést hozott áldozatul. Ez évben egy negyedéves növendékünk nyer tanítói oklevelet.

Kántorképzés tekintetéből három képezdei növendék járt intézetünkbe gyakorlatokra.

Akadémiánknak ismételten a régi helyiségekbe való visszahelyezése, tekintve főleg a hallgatók megszaporodott létszámát, egészségi, de különösen tanulmányi szempontból, nem felel meg a kivánalmaknak. Igyekeztünk tetemes költség befektetésével enyhíteni a hátrányokon, de igy is felette messze állunk még lefokozott igényeink megvalósításától is. Ily viszonyok között igazán nagy jósága az isteni gondviselésnek, hogy megkimélt minket valamely ragályos betegségtől. A butorok és felszerelések a korább birt helyiségekből összehordva, összezsúfolva

állanak. Ezért, tekintettel arra is, hogy a háboru alatt több értékes holmink veszett vagy kallódott el, felette nehéz volt a dékánság átadásánál és átvételénél a leltárt megállapítanunk. Az elveszett vagy elkallódott tárgyaknak a leltárból törlését, némelyeknek, hol a kárért a felelőséget megtudtuk állapítani, a megtérítése iránti szükséges lépéseket megtettük.

Egyházi főhatóságunk igyekezett a tanév elején mind a tanárok, mind a hallgatók ellátásáról anyagi erejétől kitelhetőleg gondoskodni. Sajnos, a viszonyok folyton emelkedő drágulást hoztak s ezért tagadhatatlanul mindkét részen az állandó küzdelem volt tapasztalható, noha, különösen hallgatóink sorsán sikerült enyhítenünk, innen onnan nyert segítséggel.

Minden szükség mellett is a tanítás és tanulás rendesen folyt egész tanéven át. Sőt — elismeréssel legyen felemlítve — ifjaink fokozott szorgalommal láttak munkához, hogy behozhassák az előző két évnek mulasztásait is. Igaz, hogy a kitüzött pályatételek mind pályázó nélkül maradtak, de ezzel szemben ifjaink elvégezték minden hátralékban maradt kollokviumaikat, lehallgatták az előző évben nem hallgatott tárgyakat, letették alapvizsgáikat, a tanárképzőben is elvégezték kollokviumaikat, egy tárgynak a kivételével, melyet az illető tanár halasztott szeptemberre. Szóval, a hallgatók szorgalma és munkálkodása ellen kifogás nem emelhető. Egészségi állapotuk és magaviseletük jó volt.

A tanítás szept. 20-tól május 31-ig tartott. Szünidők voltak: karácsonra december 17-től január 12 ig; husvétra márc. 19-től ápr. 3-ig; pünkösdre május 7.—18. napjain. Volt négy dékáni szünnap; a szüreti szünidő teljesen elmaradt. Az első félévi előadások tartottak jan. 20-ig, a kollokviumok január 31-ig; a második félévi előadások február 1-től máj. 31-ig, a kollokviumok junius 18-ig, amikor a tanévet lezártuk, csupán a szakvizsgálatot hagyuk későbbre.

Alapvizsgálatot tartottunk háromszor: március 3-án, junius 3-án és 14-én; az első alkalommal vizsgát tett Lőrinczy Dénes IV. éves növendék *jelesen*; második alkalommal Gál Gyula, Máthé Sándor és Pataki András III. éves növendékek, mindnyájan *jeles* eredménnyel; harmadik alkalommal Balázs Ferenc, Máthé Zsigmond, Pál Tamás, Pálffy Albert, mindnyájan *jeles* eredménnyel. Az első vizsgálat alkalmával, mivel dr. Boros György és Győrfi István tanárok nem voltak itthon, az E. K. Tanács felhatalmazást adott Vári Albert főgimn. vallástanárnak, hogy szónoklattanból és dr. Kiss Elek lelkésznek, hogy az ó-szövetségi tárgyakból a kikérdezést végezzék. A második és harmadik vizsgálaton Gálfi Lőrinc tárgyaiból a kikérdezést dr. Boros és Csifó tanárok végezték.

Szakvizsgálatot tartottunk junius 23 án, lelkészképesitő vizsgálatot tett ekkor Lőrinczy Dénes *jeles* eredménnyel.

Szakvizsgálati dolgozat tárgyául kitüztük Lőrinczy Dénesnek: 1. A Kriza János püspöksége alatt hozott kanonok gyüjteménye és történelmi birálata és 2. A külföldi unitarizmus és az erdélyi unitárius egyház. Gál Gyulának: 1. 1872—82 év végéig hozott kanonok összegyüjtése és történelmi birálata. 2. A nagy világháboru hatása a hit életre. Mathe Sándornak: 1. 1883—1891. év végéig hozott kanonok összegyüjtése és történelmi birálata. 2. A világiak szerepe az unitárius egyházban. (Történelmi alapon.). Pataki Andrásnak: 1. 1892—1898. év végéig hozott kanonok összegyüjtése és történelmi birálata. 2. A messiási várakozás történelmi fejlődése és hatása a nemzeti öntudatra.

A hallgatók létszáma a tanévben 21 volt. Neveik a következők: Lőrinczy Dénes negyedéves, Gál Gyula, Mathe Sándor, Pataki András, Pap Domokos harmadévesek; Balázs Ferenc, Balogh Pál, Mathe Zsigmond, Pál Tamás, Pálffy Albert és Pálffy Árpád másodévesek; Barabás Béla, Barabás Miklós, Benczédi Domokos, Benczédi Ferenc, Dobai István, Lőrinczi László, Pap Ádám, Sándor János, Szentkirályi Sándor és dr. Varga Béla. Ezek közül husvét után Balogh Pál elhagyta az intézetet.

A lelkészjelöltek közül elhelyeztettek évközben a következők: Bíró Lajos Budapestre második lelkésznek, Lőrinczi Zoltán Kolozsvárra segédlelkésznek; Weress Béla Petrozsényba helyettes lelkésznek, Fazakas Béla Abrudbányára, Tarcsafalvi Zoltán Lupényba, Kiss Jenő Csegezbe rendes lelkészeknek, Fekete Lajos Székelyudvarhelyre segédlelkésznek. Alkalmazás nélkül vannak: Vincze Lajos, Kovács Béla és Kozma Béla.

A legatio intézmény létesítése, állandósítása és fejlesztése ügyében lelkészeink és egyházközségeink részéről méltányló megértésben és támogatásban részesültünk. Ez évben mindhárom ünnepen 15 legatio volt. Reméljük, hogy ezek száma kölcsönös megértés alapján emelkedni fog a jövőre, amint hogy emelkedik hallgatóink száma is.

A karácsonyi és husvéti ünnepekre sikerült ifjaink részére kedvezményes vasuti jegyet kapnunk, de már pünkösdre nem, ami tekintve, hogy a vasutidíj nem sokkal azelőtt ujra tetemesen emelkedett, felette kétségessé tette volt a legatióba menetelét. Köszönet lelkészeinknek és egyházközségeinknek, mindenütt igyekeztek a legatusoknak az utazási díj többletet kipótolni.

Akadémiánk javára ez évben alapítvány nem tétetett. A hallgatók tanulmányi és ruházati segélyezésére adakoztak a Kolozsvári Népbank 100 leut, a Magyar Leszámitoló és Pénzváltóbank 100 leut és a Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank 300 leut; özv. Gidófalvy Istvánné úrnő, Kelemen Lajos tanár ur szives közvetítésével, férje munkájából 100 példányt az ifjusági egyletnek. Tekintve a nagy szükséget és drága-

ságot, továbbá azt, hogy az ifjúsági egyletnek kis meglevő vagyona is hadikölcsönkötvényekben van elhelyezve, kénytelen volt az ifjúság még a november 14-iki díszgyülésének a jövedelmét is segélyezésre fordítani. Így sikerült a Nővédelmi egylettől feleit kedvezményes áron 17 pár cipőt kapnunk.

Az amerikai unitárius misszió segélyéből minden növendék kapott egy pár cipőre és egy rend ruhára való anyagot.

Az internátusi és tanárképzői díjakat teljes mértékben az egyházi főhatóság fedezte.

Az akadémia internátusában 16 növendék lakott. Felügyelő volt Lőrinczy Dénes negyedéves hallgató; segédek voltak: karácsonig Máthé Sándor, husvétig Gál Gyula s azután az egész felügyeletet gyakorolta Patáki András, mindannyian harmadéves növendékek.

Igazgatósági üléseken a jegyzői teendőket a dékán végezte, valamint ő volt az ifj. önképzőkörnek is a védnöke; a könyvtárosi teendőket Gálfi Lőrinc tanár látta el.

Az ifjúság ez évben önképzését megkezdte az önképzőkörben is. Több nehézséggel és akadállyal kellett küzdenie, de talán sikerülni fog e tekintetben a rendes kerékvágásba jutnunk. Az önképzőkör működéséről külön szólunk.

Teológiai szakkönyvtárunkat ez évben nem gyarapithattuk; valamint a kertészeti kiképzésben sem tehettünk növendékeink javára semmit. A viszonyok akadályoztak.

A dékán kezelése alatt álló alapok állapota év végén a következő:

1. A hallgatókat segítő alap 1948 leu 30 bani.
2. Teológiai tanárok alapja 75 leu 52 bani.
3. Konviktusi segély alap 22 leu 06 bani.

2. Az akadémia elöljársága és tanári kara.

Az akadémia fenntartó hatósága a magyar unitárius egyház, amely felügyeleti, törvényhozási és igazgatási jogát az egyházi főtanács, az egyházi képviselőtanács, a püspök és egyházi főgondnokok által gyakorolja. A közvetlen igazgatást az intézet vizsgáló bizottsága, igazgató bizottsága és dékánja végzik.

a) A vizsgáló bizottság.

Elnöke a püspök, akadályoztatása esetén az egyházi főjegyző.

Tagjai: 1. az iskolai felügyelő gondnokok: dr. Árkossy Gyula kir. közjegyző és dr. Költő Gábor táblabiró; 2. az intézet tanárai; 3. középiskolai vallástanár vizsgálatnál a kollegium igazgatója; 4. az E. K. Tanács által kiküldött három vizsgálóbiztos, dr. Gál Kelemen, Vári Albert és Gyulay Árpád egyházi tanácsosok; előadó és jegyző Csifó Salamon dékán.

b) Az igazgatóság.

Elnök az akadémia felügyelő gondnoka, előadó Csifó Salamon dékán, a jegyzőséget ez évben a dékán végezte; bizottsági tagok: az intézet tanárai és a kollégium igazgatója.

c) A tanári kar.

1. Dr. *Boros György*, az ótestmentumi teológia, bibliamagyarázat és hébernyelv rendes tanára. Ez évben nem tanított.

2. *Csifó Salamon*, az egyháztörténelem és egyházjog rendes tanára, az akadémia dékánja.

3. *Gálfi Lőrinc*, az ujtestamentumi teológia- és bibliamagyarázat rendes tanára.

4. *Győrfi István*, a vallásbölcsészet és neveléstan rendes tanára. Ez évben nem tanított.

5. *Sándor János*, főgimnáziumi ének- és zenetanár, az éneklés és orgonázás óraadó tanára.

6. Dr. *Tompa János*, kollegiumi orvos, az akadémián az egészségtan óraadó tanára.

7. Dr. *Veress Géza*, szakorvos, második félévben az egészségtan előadó tanára.

8. Dr. *Tóth György*, egyházi tanácsos, táblabiró, a jogügyi bizottság elnöke, az akadémián a jogi tanulmányok óraadó tanára.

9. *Dr. Gál Kelemen* kollégiumi igazgató, a németnyelv óraadó tanára.

10. *Vári Albert*, főgimnáziumi vallástanár, a szónoklattan és szónoklati gyakorlatok óraadó tanára.

11. *László Gyula*, főgimn. tornatanár, az akadémián a testgyakorlat előadó tanára.

12. Dr. *Balázs Ferenc*, postatanácsos, a méhészet óraadó tanára.

13. Dr. *Kiss Elek* lelkész, a neveléstudományi kérdések óraadó tanára.

3. Előadott tárgyak.

a) A Teológiai Akadémián.

Az első és második évfolyamnak együtt.

1. *Egyháztörténelem* heti három órán, tanár Csifó Salamon.
2. *Egyháztörténelmi seminarium* heti 1 órán, tanár Csifó Salamon.
3. *Ujtestamentumi teológia* heti két órán, tanár Gálfi Lőrinc.
4. *Ujtestamentumi seminarium* heti egy órán, tanár Gálfi Lőrinc.
5. *Előadások a neveléstudomány köréből* heti két órán, tanár dr. Kiss Elek.

Az *első évfolyamnak külön.*

1. *Szónoklattan* heti egy órán, tanár Vári Albert.
2. *Angolnyelv* heti két órán, tanár Gálfi Lőrinc.

A második évfolyamnak külön.

1. *Angolnyelv* heti két órán, tanár Gálfi Lőrinc.

A harmadik és negyedik évfolyamnak együtt.

1. *Hittan* heti két órán, tanár Csifó Salamon.
2. *Unitárius egyháztörténelem* heti két órán, tanár Csifó Salamon.
3. *Unitárius egyháztörténelmi seminarium* heti egy órán, tanár Csifó Salamon.
4. *Lelkipásztori gondozástan* heti egy órán, tanár Csifó Salamon.
5. *Teológiai enciklopédia* heti egy órán, tanár Csifó Salamon.
6. *Ujtestamentumi bibliamagyarázás* heti három órán, tanár Gálfi Lőrinc.
7. *Symbolika teológia* heti két órán. tanár Gálfi Lőrinc.
8. *Angolnyelv* heti két órán, tanár Csifó Salamon
9. *Jogi tanulmányok* heti egy órán, tanár dr. Tóth György.
10. *Egészségtan* heti egy órán, tanár az I. félévben dr. Tompa János, a II. félévben dr. Veress Géza.

Mindenik évfolyamnak együtt.

1. *Németnyelv* a II. félévben heti két órán, tanár dr. Gál Kelemen.
2. *Szónoklati gyakorlatok* heti egy órán, tanár Vári Albert.
3. *Testgyakorlat* heti két órán, tanár László Gyula.
4. *Ének és orgonázás* heti három órán, tanár Sándor János.
5. *Méhészet* heti egy órán, tanár dr. Balázs Ferenc.

b) A református teológiai fakultáson.

1. *Ótestamentumi bibliabevezetés* a I.—II.—III. évfolyamnak heti két órán, tanár dr. Kecskeméthy István.

2. *Ótestamentumi bibliamagyarázás* a II.—III. évfolyamnak heti két órán, tanár dr. Kecskeméthy István.

c) A tanárképző intézetben.

Az I. félévben az I.—II. III. évfolyamnak.

1. *Hébernyelv* heti két órán, tanár dr. Kecskeméthy István.

Mind a négy évfolyamnak.

1. *A görög filozófia története* heti 3 órán, tanár dr. Bartók György.

2. *A nevelés története* heti három órán, tanár dr. Varga Béla.

3. *Bevezetés az oklevéltanba és oklevéltani gyakorlatok* heti két órán, tanár Kelemen Lajos.

4. *Sociologiá* heti három órán, tanár Bochkor Mihály, később dr. Balogh Arthur.

A II. félévban az I.—II.—III. évfolyamnak.

1. *Hébernyelv* heti két órán, tanár dr. Kecskeméthy István.

Mind a négy évfolyamnak.

1. *Az ujkori filozófia története* heti négy órán, tanár dr. Bartók György.

2. *A nevelés története* heti három órán, tanár dr. Varga Béla.

3. *Oklevéltani gyakorlatok* heti két órán, tanár Kelemen Lajos.

4. *Bevezetés a lélektanba* heti egy órán, tanár dr. Bartók György.

A harmadik és negyedik évfolyamnak külön.

1. *A magyar irodalom története a reformáció korában* heti négy órán, tanár dr. Borbély István.

4. Az ifj. önképzőkör jelentése.

Elnöki beszámoló az Unitárius Teológia Akadémia ifjusági önképző-körének 1920/21. isk. évi müködéséről.

Az utóbbi évek önképzőköri hiánya és működhetésének nehézségei után, jelen iskolai évünkben jobb kilátásokkal kezdhettük meg munkálkodásunkat és talán jobb eredménnyel is számolhatunk, mint különösen a két megelőző év. Ehez járult egyfelől, a hallgatók létszámának

gyarapodása, de hozzájárult igen nagy mértékben az az átalakulás, amely a nagy társadalomban is tapasztalható volt. Iskolai évünk elejére esik a békeszerződés aláirása, amely jelenti egyfelől a külső békét és nyugalmat, de sajátosságánál fogva, jelenti ez alkalommal egy nagy harcnak a kezdetét, a faji kulturák harcát. A háboru alatt háttérbe szorult szellemi élet most a megtisztult küzdőtérre lép és egy uj, egy nemes harcot kezd. A kultur jogokért, iskolákért stb. való küzdelem biztos jelei az elkövetkezett és elkövetkezendő nagy szellemi küzdelemnek. Az elmult éveknek tehát az átalakulása és az átalakulás jelentősége, a szellemi élet ujra éledésében, fellendülésében rejlik.

Ez pedig nem kis hatással volt önképzőkörünk életére is és az eredmény, amit kiváltott, nem nagy, nem sok, de erőteljes és megfelel az átmenet kellékeinek. — Különösen jól indult, amidőn nyilvános diszgyülésig is jutottunk, de sajnos, a buzgóság a gyarló önérzetesség következtében megcsappant, de akkor sem végleg.

Sok nehézséggel kellett megküzdenünk ez évben is. S egyéni anyagi gondok mellett, munkálkodásunk hátráltatására volt az is, hogy Győrfi István védnök ur eltávozta következtében, önképzőkörünk csekély pénze — ezenkivül alapszabályzata sem állott rendelkezésünkre.

Munkásságunk tehát, mindamellett, hogy a normális viszonyok között elérhető mértéktől még egy kissé távol áll, — az aránylagot tekintve, körülbelül együtt haladt hasonló munkakörök fejlődésével. A védnöki tisztséget Csifó Salamon dékán úr töltötte be. Tisztviselők voltak: Elnök: I. félévben Lőrinczy Dénes, II. félévben Gál Gyula; alelnök: I. félévben Gál Gyula, II. félévben Balázs Ferenc; jegyző; Máthé Sándor; főszerkesztő: Balázs Ferenc; pénztárnok: I. félévben Máthé Zsigmond, II. félévben Szent-Iványi Sándor; ellenőr: I. félévben Pataki András, II. félévben Lőrinczi László; könyvtárnok: Pál Tamás, aki időközben eltávozott vidékre s tisztét Pataki András vette át és vitte év végéig; segédkönyvtáros: Benczédi Ferencz; laptáros: I. félévben Pálffy Árpád, II. félévben Benczédi Ferenc.

Tartottunk összesen 19 ülést. Ebből alakuló: 2; rendes: 3; diszgyülés: 4; rendkivüli: 2 és záró: 2. Munkarendünkbe az eddigieken kivül felvettük a bibliografikai előadásokat. — Diszgyüléseink közül egy nyilvános volt, amelyet 1920. nov. 14-én, Dávid Ferenc halála évfordulójának emlékére tartottunk, megfelelő anyagi és erkölcsi sikerrel. A diszgyülés szereplői részben köri tagok, részben vendég-szereplők voltak. Ezeken kivül a sikerért sokat köszönhetünk a nagytiszteletü védnök úrnak buzgó közre munkálásáért.

Önképzőkörünk segélyezésére a következő adományok folytak be:

A Kolozsvári Nép Banktól 100 leu; a Leszámitoló és Pénzváltó Banktól 100 leu; Csifó Salamon dékán urtól 50 leu; Dr. Gidófalvy Istvánnétól: 1. 100 drb. Dr. Schullerné és Dr. Gidófalvi: „Magyar pap és tanító szociális kötelességei."; 2. 8 drb. Dr. Csanádi: „Utmutatás a must és bor okszerü kezelésére."; 3. 17 drb. Dr. Gidófalvi: „Gondolatok a szövetkezeti eszme köréből." Ezek eladásra kerülnek és pedig az első 4 leuért, a második 2 leuért kapható. A kegyes adakozóknak e helyről is köszönetet mondunk.

Az évközben kitüzött pályatételekre, pályamunka nem érkezett. Két pályatétel volt: I. „Az unitárius hiteszmék története Dávid Ferencig"; II. „A synoptikusok és János krisztológiája". Mindkettőt Tarcsafalvi Zoltán lelkész úr tüzte ki; az elsőt 30 leu a másodikat 20 leu pályadíj mellett. A jövő évi pályatételek megállapitását a jövő év elejére halasztotta a kör.

Önképzőkörünk könytára ez évben is szép számmal gyarapodott. Vétel utján; 6 mü 8 kötetben. Ajándékozás utján 31 mü 52 kötetben. Összes gyarapodás 37 mü 60 kötetben. Ajádekozók: Csifó Salamon dékán úr 3 darabot; dr. Ferencz József ügyvéd úr 2 darabot; dr. Balázs Ferenc méhész egyesületi titkár úr 8 darabot; dr. Kiss Elek lelkész úr 1 darabot; Kelemen Lajos tanár úr 1 darabot; Pataki András teológus 1 darabot; Máthé Sándor teológus 13 darabot; Barabás László gimn. tanuló 1 darabot.

Önképzökörünk vagyoni állapota:

I. Közalap:

Hadi kölcsön kötvényben	550·— L.
Tak. pénztári betét	23·21 „
Kölcsöntőke és kamat hátralék	1223.74 „
Győrfi I. tanár úrnál (1917/18.)	14·03 „
Folyó évi pénzmaradvány	93·80 „
Összesen:	1904·78 „

II. Pályadij alap:

Hadi kölcsön kötvényben	800·— L.
Takarék betét	19·— „
Összesen:	819·— „

III. Mózes András alap:

Hadi kölcsön kötvényben	50·— L.
Takarék betét	34·85 „
Összesen;	84·85 „

IV. Az 1915-ben felszentelt papok alapja:

Hadi kölcsön kötvényben — — —	150·— L.
Takarék betét — — — — — — — —	16·40 „
Kamat — — — — — — — — — —	1·10 „
Összesen:	167·50 „

Kedves kötelességemnek ismerem ezek után, hogy megköszönjem önképzőkörünk nevében nagytiszteletü Csifó Salamon védnök úr támogatását, aki mindamellett, hogy üléseinken mindannyiszor nem lehetett ott — dolgainknak figyelemmel kisérésével irányitólag hatott müködésünkre és anyagi támogatásával is hozzájárult müködésünk előrehaladásához. Szives köszönetet mondok végül a tisztviselők munkásságáért és a tagok közreműködéséért is.

Kolozsvár, 1921. jun. 12-én.

Gál Gyula
önk. elnök.

5. Segélyezés és jutalmak.

A dékán kezelése alatti „hallgatókat segítő alap"-ból e tanévben csak 90 leu kiadás volt, mert a szükségleteket a hallgatók által kezelt segélyalapból és egyes nemes adományokból igyekeztünk fedezni.

Az egyes adományokat már fentebb megemlítettem az internátusi költségekkel együtt.

Konviktusi kedvezményt élveztek; Lőrinczy Dénes, Gál Gyula Máthé Sándor és Pataki András 525—525 leut; Máthé Zsigmond, Balogh Pál, Pál Tamás, Pálffy Albert, Pálffy Árpád, Lőrinczi László, Barabás Miklós, Pap Ádám, Benczédi Ferencz, Benczédi Domokos, Dobai István és Szent-Iványi Sándor 350—350 leu; együtt 6300 leu évi kedvezményt.

A Tibáld József és neje alapítvány két évi kamata a Szent-Iványi Sándor kedvezményébe volt beszámitva.

Legatiókból a három ünnepen bevettek a hallgatók összesen 11.747 leut, magántanitásért évfolyamán 14·580 leut.

A *Paget Olivér*-alapból angol pályázaton 100 leu jutalmat nyert Balázs Ferenc II. éves hallgató.

A murányi Farkas Sándor és neje Bányai Ágnes-alap kamatai az E. K. Tanács intézkedése következtében az alaptőkéhez csatoltatnak.

A Székely László alapítvány kamatából 25 leu jutalom tűzetett ki a következő pályatételre: A *hitvallások szerepe a huszadik században.* Pályamunka nem érkezett.

A Székely László alapítvány kamatából 25 leu tűzetett ki azon hallgató részére, *aki pályája iránt legnagyobb szeretetet, legnagyobb munkásságot és legjobb erkölcsi magaviseletet tanusít.* E jutalmat nyerte Gál Gyula III. éves hallgató.

Lőrinczi Domokos csekefalvi unitárius lelkész úr 10 leu pályadijat tűzött ki *egy halotti beszédre.* Pályamü nem érkezett.

Péter Sándor székelymuzsnai lelkész adományából 12 leu 50 bani pályadíj tűzetett ki *egy urvacsorai agenda* irására. Pályamunka nem érkezett.

A pályázatok eredménytelenségének okát fentebb megmondottam, szükségtelen azt itt ismételnem.

6. Pályázati hirdetések és tudnivalók az 1921 –22. tanévre.

1. A Székely László-alap kamataiból 25 leu jutalom tűzetik ki a következő pályatételre irandó tanulmány megjutalmazására. Az unitárius templomi istentisztelet jelen formájában mennyire felel meg az uj igényeknek és mik a kivánni valók?

2. A Székely László alapítvány kamataiból a tanév bezárásakor 25 leu jutalom fog adatni annak az akadémiai hallgatónak, aki pályája iránt a legtöbb szeretetet, a legnagyobb munkásságot és legjobb erkölcsi magaviseletet tanusitja.

3. Hadházy József és neje Kele Ida alapból 10 leu ösztöndijat kaphat azon intézeti rendes hallgató, aki az alapitók családjából, vagy Kisküküllő vármegyében szolgáló papi családból származott. Elnyeréséért a folyamodás a beiratkozáskor adandó be a dékánhoz.

4. A Paget Olivér angol alapra egy 100 leus, egy 50 leus és egy 25 leus jutalomra pályázat hirdettetik a szokott feltételek mellett.

5. Lőrinczy Domokos, csekefalvi unitárius lelkész 20 leu pályadíjat tűzött ki husvéti egyházi beszéd irására. A beszéd alapigéjéül I. Ján. V. 4. „ami Istentől született, legyőzi a világot" tűzetett ki.

6. Az özv. Papp Sándorné alapra, egy egyházi beszéd irására pályázhatnak akadémiánk hallgatói a kollégiumi igazgató által közzétenndő hirdetésnek megfelelően.

7. Péter Sándor városfalvi lelkész adományából 25 leu 50 bani pályadíj tűzetik ki a következő tételre: Irandó egy úrvacsorai agenda

a megfelelő imákkal, melyben az úrvacsora szereztetésének jellege legyen feltüntetve és kidomborítva. Pályadíjtevő atyánkfia óhajtja, hogy a nyertes mű az Unitárius Szószék cimü vállalatban adassék ki.

Pályázati határidő az összes pályázatoknál 1922. május hó 1-je.

8. A teológiai akadémiára gimnáziumi érettségi vizsgálatott tett ifjak a saját irásbeli folyamodásuk alapján vétetnek föl. A folyamodás mellé csatolandó *keresztlevél, érettségi bizonyitvány és szülői nyilatkozat.* A folyamodás julius 1-ig adandó be a dékánhoz. Valamint a felvételekről, ugy a jövő tanév kezdetéről is, a dékán fogja értesiteni a hallgatókat.

II. RÉSZ.

Főgimnázium.

I. FEJEZET.

Adatok az 1920—21. isk. év történetéhez.

Az évi jelentést azzal kezdjük, hogy a háboru okozta sok romlást még mindég nem sikerült helyreállitanunk és az itthagyott piszkot teljesen kitakarítanunk. A munkabérek állandó emelkedése egyfelől, másfelől meg az egyház jövedelmének csökkenése az oka annak, hogy a helyreállitást intéző bizottság abban állapodott meg, hogy csak az elkerülhetetlenül szükséges munkákat végezteti el. Igy kifestettük a II. emeleti internátusi helyiségeket, folyósókat és az összes klozetteket. Egyéb javitási munkát nem végeztettünk, kivéve még a fedelet, melyet meglehetős költséggel kellett kijavittatnunk.

Az egész év folyamán tartott állandó vizhiány miatt sok baj volt különösen a klozettek tisztán tartásával, amire külön asszonyt kellett fogadnunk; az I. II. emeleten sohasem volt viz s ezért az itteni klozetteket állandóan zárva kellett tartani.

Az isk. évet — miután a javitó-, pótló- és felvételi vizsgálatok, valamint a beiratkozás az azelőtti. napokban megtörtént — szept. 16 án 9—10 ig nyitottuk meg a diszteremben. A tanitás 16-én kezdődött s minden zavar, betegség vagy egyéb ok miatt való szünetelés nélkül folyt jun. hó 4-ig. Szünetek voltak: X. 16-án a főtiszt. püspök úr gyémántlakodalma alkalmával; XII. 17.—I. 12 ig a karácsonyi; III. 18.—IV. 3-ig a husvéti; V. 14.—18 ig a pünkösti; V. 23-án a főhatóság rendeletére a román fejedelemségek egyesülésének emlékére. Az évvégi vizsgálatok VI. 6—9 en folytak le, az évzáró ünnepély és az ifjuság hazabocsátása 10-én történt.

Az iskolai év tehát valamivel később kezdődött és korábban végződött, mint rendesen, a karácsonyi szünet is a tüzelő anyag lehető

takarékos használata céljából hosszabb volt a rendesnél, de viszont szüreti szünet nem volt s a pünkösti rövidebb a szabályzatban előirtnál, ugy, hogy ez évben, ha még nem értük is el a békeidők 10 hónapos évét, de közeledtünk hozzá s az év a normális idők rendes képét mutatná, ha tanárnak és tanulónak megvolna a nyugodt és gondnélküli megélhetés anyagi feltétele

Az ősszel tartott főtanács a néhai nagyérdemű Kozma Ferenc helyébe dr. *Költő Gábor* egyh. tanácsost választotta meg iskolai felügyelőgondnokká. Az igazgatóság szept. 16-án tartott ülésén a tanári kar nevében az igazgató üdvözölte az uj f.-gondnokot, aki lelkes beszédben tett vallomást a tanár nevelő-oktató munkájának igazi értékeléséről s kérte a tanári kart fontos hivatása buzgó és lelkiismeretes teljesítésére. Év közben többször hospitált, állandóan résztvett gyüléseinken és folytonosan figyelemmel kisérte az iskola anyagi és szellemi ügyeit, külső és belső életét. Már meg is határoztuk a tanárokéval együtt beiktató ünnepélyének idejét, de a közbejött szomoru események miatt egyelőre el kellett halasztanunk.

Ugyancsak az őszi főtanács dr. *Gál* Kelement négy évre igazgatóvá választotta.

A tanári karban kevés változás történt. A főtanács *Pap* Domokos, *Gálffy* Zsigmond és dr. *Gelei* József rendes tanárokat elismerte megválasztottaknak, elrendelte beiktatásukat, de az igazgatóság javalatára a főhatóság alkalmasabb időre halasztotta. Dr. *Gelei* Józsefet az egész első félévben tartó betegsége alatt *Barabás* Tibor tanitóképző intézeti tanár és *Barabás* Béla internátusi felügyelő, tanárjelölt; *Uzoni* Imrét III. 1-től *Vaska* Dezső és dr. *Luckhaub* Gyula kereskedelmi iskolai tanárok helyettesítették. Dr. *Tompa* János iskola-orvost betegsége miatt IV. 1-től óráiban dr. *Gelei* József, rendelésnél dr. *Matusovszky* András orvos helyettesítette. A husvéti szünet után az év végéig betegeskedett dr. *Varga* Béla is, óráit magunk között felosztva láttuk el.

A Berde tanári jutalmat 1919—29-ra a főhatóság *Vári* Albert tanárnak itélte oda.

Az egyházi főhatóság még a nyár folyamán rendezte ez évre az iskolával összefüggő állapotokat. Megállapította az 1918. évi fizetések alapul vételével a tanári fizetéseket, a rendkivüli drágasági segélyt, ruhasegélyt, családi pótlékot és lakáspénzt; felemelte a heti órák számát 10, 20 és több szolgálati év után 24, 22 és 20-ra, a dolgozatot iratóknál 22, 20 és 18-ra; az igazgatók óraszámának és tiszteletdíjának megállapítását az egyházi főhatóságokra bízta; kimondotta a hospitálás

kötelező voltát; megállapította az óra-, a tan- és iskolai fentartó, valamint vizsgálati díjakat, intézkedéseket tett a koedukáció kérdésében. Kimondotta, hogy unit. vallású leányokat felvehetünk nyilvános tanulóknak s hogy meg kell kezdeni a román nyelv tanítását, heti 2—2 órában, ha a létszám megengedi, osztályösszevonással; az erre szükséges órákat a latin-görögből kell elvenni, semmi esetre sem a magyar órákból. Később, nov. hó második felében, ujabb intézkedés jött Románia földrajza és történelme tanítása ügyében. Eszerint az I. osztályban *Honismeret* címen tanítottuk Románia és a szomszédos államok földrajzát; a IV. és VIII. o.-ban heti 2—2 órában külön magyar és román történelmet s ezekből külön osztályzatot is adtunk: az erre szükséges órát a magyar történelemtől és a filozófiától vettük el.

A *tanárok eskütétele* napjául a főigazgató a közoktatási államtitkárság rendelete alapján dec. 30-át tüzte ki. A főhatóság a többi magyar egyházakkal egyetértve tiltakozott az eskü követelése ellen; minthogy azonban az államtitkárság nem volt hajlandó a rendelet visszavonására s minthogy a 31388—1920. sz. iratban ez áll: „A hivatalos eskü megtagadásának következménye a tanítástól való azonnali eltiltás, kizárás az országos nyugdijalaptól és a felfüggesztett ellen a fegyelmi eljárás folyamatba tétele" — e kényszer előtt meghajlik, főként azért, nehogy intézetünk működését akadályozzuk, esetleg fennmaradását kozkáztassuk. Ezért az eskü letételét a tanároknak megengedi, egyházi megbizottul Csifó S. teol. dekánt küldi ki, kinek ki kell jelentenie és jegyzőkönyvre vétetni, hogy a tanárok esküjének érvényességét a főhatóság nem ismeri el és csak a kényszer hatása alatt engedte meg annak letételét. Az eskü letétele febr. 5-én történt dr. Seni Valér kormánybiztos jelenlétében.

Tanulmányi ügyek. A tanítás — nem tekintve a már fent vázolt eltéréseket — a régi tanítási terv szerint folyt. A tanítás egy folytában 8—1-ig folyt úgy, hogy délutánra elméleti tárgyak nem estek. A rendes tárgyakon kivül tanultak: *egészségtant* a VII. o. heti 2 órában, *angol* nyelvet két évfolyamban kezdők és haladók heti 2—2 órán, *éneket* minden osztály heti 1—1 órán s ezenkivül az alkalmas hanggal rendelkező tanulókból összeállított *daloskör* négy szólamban; *zenét* az Apolló-kör tagjai; *gyorsirást* az önként jelentkezők kezdők és haladók csoportjában; *vivást* és *táncot*, utóbbit egy 36 órás tanfolyamban Jámbor Mihály táncmester vezetésével, szintén az önként jelentkezők.

Megkezdettük — elég bőszámban meglevő diapositivumaink alapján — a *vetített képekkel való előadásokat is*, melyek a háború előtt tanításunk szerves részei voltak s melyeket az egész ifjúság élénk érdeklődéssel kisért. Dr. *Kiss* Ernő a görög művészet történetéből 3, amerikai

útjáról 2, *Pap* D. a földrajz köréből 2 előadást tartott. A magyar szinház igazgatósága újból életbe léptette az *ifjúsági színi előadásokat*, melyeket a tanulóság nagy szeretettel látogatott. A tanítási anyagot leglényegesebb részeiben elvégeztük: de az új tantárgyak behozatalával előállott óraredukciók, a felemelt heti óraszám, az élet anyagi gondjai alatt görnyedő tanár fáradtságának hatásait lehetetlen észre nem venni és elhallgatni. A tanári kar módszeres értekezleten foglalkozott az irásbeli dolgozatok számának revisiojával s a 10 percnyi szünetek kérdésével. A főhatóság hozzájárul ez évre a latin dolgozatok számának csökkentéséhez s az igazgatóság a 3. és 4. óra után próbaképpen 20 perces szüneteket állapított meg.

Az első módszeres tanácskozást IX. 23-án tartottuk; mivel az eddig szerzett tapasztalataink azt mutatták, hogy a román nyelvet 90—95 tanulóból álló csoportban (I—II és III—IV. o.) tanítani, illetőleg fegyelmezni nem lehet, felterjesztést tettünk a csoportos tanítás helyett az osztálytanítás érdekében; elhatároztuk a gyorsírás tanításának ujból való megkezdését, valamint kimondottuk azt is, hogy künnlakó tanulóknak a d. u. silentium alatt (5—7 ó.) szintén otthon kell lenniök és tanulással foglalkozniok; a *második módszeres tanácskozás* (II. 14.) alkalmával leszállítottuk a latin dolgozatok számát, minthogy az óraszám is redukáltatott. *Ellenőrző tanácskozást* XII. 2. és IV. 18-án tartottunk. Ezeken számbavettük a tanulók magaviseletét és előmenetelét s a szülőket az eredményről szükség szerint értesítettük.

A játék délutánokat az idén is megtartottuk.

Tanulmányi kirándulást ez évben dr. *Gelei* tanár vezetésével több izben tettek: az I. o. megtekintette a Renner bőrgyárat, a II. o. a szücsipart tanulmányozta a Mártonfi testvérek műhelyében, a VI. o. geologiai kirándulást tett a fellegvári, törökvágási és bácstoroki tengeri üledékek vizsgálására, a VII. o. a Vörös Kereszt kórház egészségügyi berendezésére. Jun. 1-én az egész ifjuság kirándulást tett a Hója erdőbe.

Intézetünket dr *Költő* Gábor felügyelő gondnok jóformán állandóan látogatta, több tanár leckeóráján hospitált s igazgatósági üléseinken közölte megjegyzéseit a tanári karral. Az állami felügyeletet a közokt. államtitkárság 32442—IV. sz. megbizása alapján dr. *Seni* Valér főigazgató gyakorolta, aki I. 29—31-én és II. 1-én tartotta iskolalátogatását. Megnézte az épület helyiségeit, a könyvtárakat, gyűjteményeket, megvizsgálta az igazgatói ügykezelést, az irásbeli dolgozatokat, rajzlapokat és osztálykönyveket; megfordult minden tanár óráján és II. 5-én konferenciát tartott. A történelmi igazságnak tartozunk annak megállapításával, hogy megjegyzéseit, észrevételeit a tárgyilagos igazságosság szellemet hatota át.

Az igazgató évközben több ízben hospitált, beteg tanárokat óráikon helyettesített; megvizsgálta a dolgozatokat és osztálykönyveket s észrevételeit szintén közölte a tanári karral.

A vallás-erkölcsi állapot általában megfelelő volt. A tanulók vallási kötelességeiknek eleget tettek. Panasz ez irányban csupán az izr. hitoktatótól érkezett, amidőn az igazgató közbelépése elhárította a félreértésből származó kisebb bajokat. I—V. o. télen a tornateremben tartott ifj. istentiszteletekre jártak, a leányotthon növendékeivel együtt, melyeken az igazgató is többször megjelent; ősszel és nyáron a többiekkel együtt a templomba. A vallásos érzés nevelését szolgálja a *konfirmáció* is, melyben résztvett 31 IV. o., 1 III (Csegezy Andor) és 2 V. o. (gróf Horváth-Tholdy István, Halmágyi László) tanulónk. A vallásos kegyelet érzését ápolták III. o. tanulóink, mikor jun. hó 3-án *Vári* vallástanár vezetésével a temetőben nyugvó jeleseink sírjait felkeresték, megtakarították, felhantolták.

A fegyelmi állapot általában jó volt. Nagyobb kihágások nem fordultak elő. A bennlakók közül kettő feledkezett meg az enyém-tiéd szentségéről; egyiket talán a szükség, másikat az erkölcsi érzés lazasága vitte a meggondolatlan lépésre. Az igazgatóság közbelépése megszüntette a bajt. De az volna a lelkünk szerint való állapot, ha az évi értesitő e rovata állandóan fehér lapnak maradna.

Az egészségi állapot szintén jó volt. Az iskola-orvos IX. 20-án tartotta meg vizsgálatát. Trachomás beteget nem talált. Járványos betegség nem volt, habár a városon az év folyamán kétszer is fenyegetett annak veszedelme. Egy szelidlelkű, jeles kis tanulónk — *Széll* Béla III. o. — otthon szülői házánál rövid betegség után I. 31-én elhunyt. Temetésén — II. 2-án — résztvett a tanári karral az osztálya, társai nevében *Balázs* Béla és a tanári kar nevében *Vári* A. bucsúztatta el a sírnál.

Ünnepeket ez évben nem tartottunk. A Kriza-önképzőkör tartott kétszer önkéntes adományok mellett zene délelőttöt szép sikerrel. Az ifjúság pedig V. 21-én estétől reggelig tartó műsoros táncestélyt rendezett a tornateremben szép erkölcsi és anyagi sikerrel.

A háború alatt folytatott *gazdálkodást* megszüntettük; a Kismezőt feles mívelésbe adtuk ki s így termett 29 q burgonya, amit — valamint az 50 kg. szilvaízet — kedvezményes áron a konviktusnak adtuk el. Kerítése állandóan ki van téve a környék garázdálkodó elemei rongálásának. Az idén egy néhány lábnyi kerítés megcsináltatására 1010 leut kellett kiadnunk.

Az év folyamán következő *alapítványokat* kaptuk:

1. *Grúz Albert alapítvány.* Grúz Albert egyh. tanácsos egy darab

Pesti Hazai Első Takarékpénztári egyesületi részvényt adományozott azzal, hogy évi osztaléka ösztöndíj gyanánt nyilvános pályázat utján a kolozsvári unit. főgimnáziumban az érettségi vizsgálatot jó eredménynyel letett s valamelyik hazai tud.-egyetemen az orvosi pályára készülő unit. vallású ifjúnak adassék ki. A kezelésre és az ösztöndíj kiutalványozására a vallás- és közokt. miniszter urat kérte fel. A pályázat kifrásával a főhatóság kivételesen a budapesti unitárius egyházközség presbiteriumát bizta meg. E. K. T. 1920. X. 13-án 1355. sz. a. elfogadta.

2. *Molnár János és neje Szabó Ilka alap.* Ifj. Molnár János állampénztári tanácsos a maga és testvérei nevében a fenti címen 200 leut juttatott a küküllői unitárius egyházkör espereséhez azzal a céllal, hogy annak évi kamatjövedelme a kolozsvári unit. főgimn.-ban tanuló, első sorban a Molnár családból származó, ennek nem létében Ádámosról, vagy a küküllői egyházkör belső emberei családjából származó, szorgalmas növendék jutalmazására fordíttassék. Az alapítvány kezelésével szolgálati ideje alatt a jelenlegi esperest, azután pedig az E. K. Tanácsot bizták meg. A főhatóság az esperest a kamatjövedelem idejében való beszolgáltatására utasította.

3. *Az 1920—21. évi Kriza-önképzőköri tagok emlékalapítványa.* Az önképzőkör 1921. II. 20—27-ig tagjai rajzaiból és festményeiből képtárlatot rendezett. Ennek tiszta jövedelméből 500 leu alapítványt létesít, melynek évi jövedelméből $^1/_5$ részt tőkésíteni kell, $^4/_5$ részt az önképző kör évzáró ünnepélyén a Remény legjobb rajzolója vagy festője kapja az önképző köri tagok titkos szavazata alapján.

4. *Özv. Csiki Lászlóné szül. Glósz Paula* néhai férje Csiki László táblai tanácselnök emlékére 20 darab Marosvásárhelyi Bank és Takarékpénztár által kibocsátott részvényt (á 200 K névértékkel) adott azzal a kívánsággal, hogy annnak jövedelme az igazgatóság által megállapítandó célra alapítványul szolgáljon.

5. Az E. K. T. *Sárosi József* ravai lelkésznek és nejének 831—1910. sz. a. elfogadott konviktusi alapítványát kérésükben előadott okokra tekintettel 1919. XII. 31-től megszüntnek mondotta ki.

6. *Dr. Költő Gábor és dr. Nagy László* az Erdélyi Magyar Irodalmi és Knyomdai Műintézet r. t. 1000 K névértékű részvényeért való befizetésről szóló elismervényt adtak át azzal a rendelkezéssel, hogy évi jövedelme egy jó magaviseletű, szegény sorsú székely fiu — lehetőleg unitárius — taneszközei beszerzésére fordítandó.

7. *Bencédi Pál és neje* Graef Ilona 100 leut adtak a *Graef Ferenc alap* gyarapítására.

8. *Kribl Sándor és neje szül. Piger Zsuzsánna alap.* Néhai Kribl Sándorné végrendeletileg 2500 leut hagyományozott az unit. ifjak

segélyző egyesülete javára, mit az E. K. T. 1921. V. 11-én 383. sz. a. elfogadott s elrendelte, hogy a kisebb alapok között kezeltessék, a kamat $^1/_5$-e tőkésíttessék, $^4/_5$-e a kolozsvári unit. kollégium, teol. akad., főgim., elemi iskola és leányotthon növendékei között szegénysorsú, unit. tanulónak az isk. év végén segélyképpen kiadassék.

9. *Schilling Ottóné Árkosy Fáni alapítvány.* Schilling Ottóné 500 leut adományozott a leányotthon számára azzal a rendelkezéssel, hogy az a fenti címen külön kezeltessék, az évi kamat a *leányotthon* szükségleteire fordíttassék s ha a leányotthon bármi okból megszünnék, az összeg csatoltassék a Dávid F. emlékalaphoz. Az E. K. T. 1921. V. 11-én 542. sz. a. köszönete kifejezése mellett az alapítványt elfogadta.

10. *Simonffy Amálka alap.* Id. Máthé Mózes unokája emlékére a fennebbi címen 250 K alapítványt tett a *leányotthon* javára. Az évi jövedelem $^1/_5$-e tőkésítendő, $^4/_5$-e kiadandó egy szegénysorsú, jó igyekezetű unit. növendéknek. Az E. K. T. 1919. II. 27-én 69. sz. a. elfogadta.

11. *Móric Mártonné szül. Vári Eszter alap.* Móric Márton gyermekei édes anyjuk emlékének megörökítésére 200 K t adtak, hogy az összeg a *leányotthon* javára kezeltessék. Az E. K. T. 1918. VII. 10-én 145. sz. a. elfogadta.

12. *Groisz Gusztávné szül. Szász Zsuzsánna alap.* Özv. Haller Rezsőné édes anyja emlékére 1000 K alapítványt tett, azzal a rendelkezéssel, hogy az évi kamat a *leányotthonban* tanuló két szegénysorsú jó viseletű unitárius papi leány árvának adandó ki karácsonyi ajándékul.

13. *Péter Sándor és neje Bitay Erzsébet alap.* Péter Sándor lelkész 1000 K alapítványt tett a *leányotthon* javára. A kamat $^1/_5$-e tőkésítendő, $^4/_5$-e szerény erkölcsös, jó magaviseletű növendéknek adandó ki segélyül. E. K. T. 1918. III. 13-án 246. sz. a. elfogadta.

Adományok. Dr. Gabányi Imre és Réthy Károly urak 1000—1000 K-t adtak volt magyar áll. tisztviselők gyermekeinek tandíjsegélyül, az „Ellenzék" tandíjsegélyosztó bizottsága 64 gimn. t.-nak 8415 leut, utóbb még egynek 150 leut, 8 el. isk. t.-nak 550 leut, a segélyző alap javára Farkas Imre 200, Jánky Sándor 20, Deutsch Zoltán 215, Szőts László 5, Puskás Sándor 5, Devecseri László 5, Major József 50, Balázs Andor és Antal 240, Schwartz Lajos 50, br. Kemény János 70 leut; el. isk. tanulók tandíjára Kraft József 150, Gruca István 150, Gy. Rosenberger László 100 leut; Somlyay Mihály 50, dr. Ferenc Áron 100 leut; 1920. aug. 24. diákbál rendezősége 750 leut szegény tanulókat könyvekkel és tandíjjal való segélyezés céljából; br. Petrichevich-Horváth Kálmán főgondnok úr 150 leut konv.-segélyül, 150 leut jutalmazásra; a IV. o.

5 leut a kirándulási alap javára: a Nővédelmi Hivatal részére a tanulók között gyűjtést rendeztünk, amely 1485 leut eredményezett; a dec. 12-én tartott táncvizsga alkalmával önkéntes adományokból befolyt a segélyző alap javára 1000 leu; a tornaterem használatáért a segélyző alap javára a tánctanfolyamtól 2026 leu; elhalt III. o. t. Széll Béla megtakarított pénzét 200 leut édes apja egy szegény III. o. t. segélyezésére adta. Deutsch utóda cég az internátusnak díjmentesen egy lázmérőt adott; dr. Gspann Károly 100, Molnár Jakab úr 250, dr. Borsai Áron 50, dr. Borbély István 30 leut jutalmazásra.

Az internátus történetében kevés feljegyzésre méltó mozzanat van; legfeljebb annyi, hogy az igazgató elkészítette az év elején a leányotthon szabályzatát s a főhatóság jóváhagyta. A leányotthon igazgatása, felügyelete a kollégiumi igazgatóság hatáskörébe rendeltetett. A közvetlen felügyeletet az idén is özv. *Bedő* Gáborné gyakorolta. A főhatóság felhivta az igazgatóságot, hogy a leányotthon fejlesztése érdekében terjesszen elő javaslatot. Az igazgatóság foglalkozott a kérdéssel, de meg kellett állapítania, hogy fejlesztésről addig szó sem lehet, míg az otthonnak jelenlegi helyiségeiben kell szorongania s nem nyílik kilátás arra, hogy az egyház valamelyik megfelelő házában elhelyezést nyerhet. A jelenlegi 6 helyiség ugyanis, — melyek közül egyik a felügyelőnőé, másik a szobalányé és a harmadik beteg-szoba — a bennlakó 30 növendékkel zsufolásig tömve van. Ide veszély nélkül többet behelyezni nem lehet. A növendékek a következő intézetekbe jártak: unit. főgimn. 7, ref. főgimn. 4, Marianum gimn.-a 2, polgári iskolája 4, felső kereskedelmi iskolája 3, r. k. tanítónő képző intézete 8, elemi iskolája 1, ref. polg. leányiskola 1. Év folyamán az internátusból kimaradt 3, *év végén a létszám 27. Vallásra nézve*: unit. 22, ref. 4, r. k. 1. Az intézet napirendjét a főhatóság által elfogadott szabályzat szabályozta. A növendékek magaviselete jó volt. Egészségi állapota szintén, járványos betegség nem fordult elő.

A főiskolai, tanítóképző intézeti, ipariskolai és iparos tanulók internátusába felvettünk összesen 24 növendéket. *Iskolák szerint* így oszlanak meg: r. k. tanítóképző intézeti 4, ipari szakiskolai 7, kereskedelmi akadémiai 5, 4 tanárjelölt, 2 iparos tanuló, 1 autó-javító gyakornok, 1 végzett orvosnövendék. Ev közben kilépett 6. *Vallás szerint*: 16 unit., 7 ref., 1 r. kath. *Év végén a létszám 18.*

A gimnázium internátusba felvétetett: 115 tanuló. *Vallás szerint*: 98 unit., 2 ref., 1 ág. ev., 5 r. kath., 9 izr. Év közben kimaradt 4; *év végén a létszám 111. A bennlakó növendékek összes száma év végén 156.*

A gimnáziumi internátus szobáit kifestettük, a szekrényeket amennyire lehetett kijavíttattuk, de zárakkal nem láthattuk el. A tanulók közül, aki tehette zárt és lakatot tétetett fiókjára, szekrényére. Felügyelők voltak: *Gálffy Zsigmond* r. tanár és *Barabás Béla* tanárjelölt.

A konviktus történetében említésre méltó mozzanat, hogy az élelmiszerek árának emelkedése és a pénz értékének csökkenése miatt a díjakat unitáriusoknak 700, nem unitáriusoknak 1050 leuban, a terményeket 100 kg. szitált búzalisztben, 10 kg. hüvelyesben, 5 kg. zsírban és 100 tojásban állapította meg. Az év vége felé — tekintettel a szállítási nehézségekre — elfogadtuk a termények helyett a pénzt is a piaci árak szerint. Természetes, hogy a koszt sok kívánnivalót hagy fenn mennyiség és minőség tekintetében egyaránt; de e díjak mellett a legjobb akarat sem képes segíteni ezen a bajon. A hazulról küldött csomagok most is segítettek a bajon, de nem mindenkinél és nem rendszeresen. Konviktusi gondnok *Sándor* János tanár; gazdasszony özv. *Kalmár* Lajosné.

A konviktusba felvétetett: el. isk. tanuló 3, gimn. 110, teol. akad. hallgató 14, tanító képző intézeti növendék 4, keresk. akad. tanuló 6, ipari szakiskolai 8, egyet. hallgató 2, leányotthoni tanuló 30, összesen 178. Év közben kilépett 4 gimn., 2 teol. akad., 3 keresk. akad., 1 egyet. hallgató, 2 ipari szakisk., 3 leányotthoni tanuló, összesen 15. *Év végén a létszám 163.*

II. FEJEZET.

Tanári testület.

a) Rendes tanárok.

1. Dr. *Gál Kelemen*, a kollégium és az internátus igazgatója. Tanitott bölcsészetet a VIII. o.-ban, vezette az oráció-gyakorlatokat heti 4 órában. Tanit 1891 óta.

2. *Nagy Gyula*, a rajzszertár őre. Tanit görögpótlórajzot a V—VIII., szépirást az I—II. osztályban heti 10 órában. Tanitott 1880 óta, intézetünknél 1891. óta.

3. *Pálffi Márton*, az V. o. főnöke. Tanitott magyart a IV. VII., latint az V., VIII., román nyelvet III—VI. osztályban heti 21 órában. Tanit 1897 óta.

4. *Hidegh Mihály*, a III. o főnöke, a fizikai szertár őre. Tanitott

mennyiségtant az I., III.,V., VII., természettant VIII., geometriát a III. o.-ban heti 19 órában és gyorsirást. Tanit intézetünknél 1899-óta.

5. Dr. *Kiss Ernő*, a II. o. főnöke, az igazgatói ülések jegyzője, a tört.-filológiai szertár őre. Tanitott magyart a II., latint a II., görög-pótló irodalmat a VI—VIII., r.-geometriát a II. o.-ban heti 20 órában. Tanit intézetünknél 1901 óta.

6. *Márkos Albert*, a IV. o. főnöke, az alsó oszt. olvasóegyesületének vezetője. Tanitott magyart a III., V., latint a III., IV., németet a IV. o.-ban heti 18 órában. Tanit intézetünknél 1898 óta.

7. *Kovács Kálmán*, egyházi és püspöki titkári teendők végzésére berendelve. Tanit 1904 óta.

8. *Vári Albert*, az ifj. istentiszteletek vezetője. Tanitott vallástant az I—VIII. o.-ban heti 17 órában. Tanit intézetünknél 1909 óta.

9. *Uzoni Imre*, a VII. o. főnöke. Tanitott mennyiségant a II., IV. VI., VIII., természettant a VII., r.-geometriát a IV. o.-ban heti 19 órában. Tanit 1905 óta. III. 1-től betegség miatt szabadságon. Helyettesitették a II., VIII. o.-ban *Vaska Béla*, a IV., VI.-ban dr. *Luckhaub Gyula*, a IV. o.-ban r.-geometriánál *Nagy Gyula*, a VII. o.-ban *Hidegh Mihály*.

10. Dr. *Varga Béla*, a VI. o. főnöke, az ifj. daloskör és Apolló-kör védője. Tanitott latint a VI., görögöt a VI—VIII., németet a VI., pótló irodalmat az V. o.-ban heti 20 órában. Tanit 1910. XII. 1. óta.

11. Dr. *Borbély István*, a VII. o. főnöke, a felső osztályuak olvasó egyesületének vezetője, a kollégiumi nagy könyvtár őre. Tanitott magyart a VI., VIII., németet a III., V., VII., VIII. o.-ban, vezette az önképzőkört heti 21 órában. Tanit 1911. IX. 1. óta.

12. *Pap Domokos*, tanitott történelmet a IV., V., VI., VII., VIII., földrajzot az I—II. o. ban heti 23 órában. Tanit intézetünknél 1918. december 2. óta.

13. *Gálffy Zsigmond*, az I. o. főnöke, az internátus felügyelő tanára. Tanitott görögöt az V., magyart az I., latint az I., VII., románt az I., II., VII., VIII. o.-ban heti 21 órában. Tanit 1912. XII. óta.

14. Dr. *Gelei József*, a természetrajzi szertár őre. Tanitott természetrajzot az I—II., IV—VI., földrajzot a III., r. geometriát az I. o.-ban heti 18 órában. Tanit 1919. okt. óta. Betegsége alatt Barabás Tibor, Barabás Béla és Nagy Gyula helyettesítették.

15. *László Gyula*, a tornaszertár őre. Tanitott testgyakorlást az I—VIII. o.-ban heti 16 órában, vezette a játékdélutánokat és vivást az önként ajánlkozóknak. Tanit 1899 óta.

16. *Sándor János*, ének-zenetanár, az ének zeneszertár őre, a konviktus gondnoka, az isk. dijak kezelője. Tanitott éneket az I—VIII. o.-ban, vezette az énekkart és Apolló-kört heti 15 órában. Tanit 1911 óta.

b) **Óraadó tanárok:**

1. *Gálfi Lőrinc*, tanitott angolt a kezdőknek és haladóknak heti 4 órában. Tanit 1915. IX. 1. óta.

2. Dr. *Tompa János*, iskolai orvos és egészségtan-tanár, az egészségtani szertár őre. Tanitott egészségtant a VII. o.-ban heti 2 órában.

c) **A más vallásu tanulók hitoktatói:**

Tárkányi György, ref. főgimn. vallástanár, *Schön Péter*, ág. ev. hitoktató, segédlelkész, dr. *Vezér László* és *Kacsur János* r. kath. főgimn. vallástanárok, *Papp Károly*, baptista, dr. *Eisler Mátyás*, főrabbi és *Lőwi Mór* (orth.) izr. hitoktató.

Intézeti alkalmazottak és szolgák:

1. *Andrási Ferenc* gépész, 1907. IV. 1. óta.

2. *Istvánffy Sándor*, *Szathmáry Jánosné*, *Bodóczi Mártonné* és *Balogh Kálmán*.

III—IV. FEJEZET.

Kollégiumi könyvtár és szertárak.

A kollégiumi könyvtárról és a szertárakról, minthogy nem gyarapíthattuk, nincs jelenteni való.

V. FEJEZET.

Ifjusági egyesületek és alapok.

1. *A Kriza-Önképzőkör 1920/21. isk. évi müködése.* Alakuló gyülését a kör 1920. szeptemberében tartotta meg. Elnökké választatott Kiss Jenő VIII. g. o. t.; titkárrá s a „Remény“ szerkesztőjévé br. Kemény János VIII. g. o. t.; jegyzővé Jakab Géza VII. g. o. t. A kör minden szerdén délután rendes gyülést tartott; összesen 22 rendes és 3 diszgyülést, valamint egy müsoros diákbált. Az ifjuság szépirodalmi lapja, a „Remény“ szintén rendesen (2 hetenként) megjelent.

1921. február 20—27-ig képtárlatot rendeztünk az önképző-kör festőinek és rajzolóinak müveiből. A képtárlat alkalmával önkéntes belépti dijakból 500 leu összegü önképzőköri alapitványt létesitettünk, melynek kamatait minden évben a „Remény“ legjobb illusztrátora fogja kapni.

Az önképzőköri pályadijakról és jutalmakról a következőket jelenthetjük:

1. Az 1921. április 26-án megtartott versenyszavaláson Kiss Jenő VIII. g. o. t. lett a győztes. 30 leu jutalomban részesült. 2. Magyarra fordítandó volt Horatius: Carmina I. 11. Beérkezett egy pályamunka. A szaktanári vélemény alapján a pályadijat (20) leu) Sz. Jakab Géza VII. g. o. t. nyeri. 3. „Mondja el a farkas és bárány meséjét versben vagy prózában, de hangulatosan" cimü tételre két pályamunka érkezett. A szaktanári vélemény alapján az I. számu pályamunka szerzője, Sz. Jakab Géza VII. g. o. t. 30 leu, a II. számu pályamunka szerzője, Végh József VI. g. o. t. 20 leu jutalomban részesül. 4. „A figyelemről" cimü pályatételre egy pályamunka érkezett. Szaktanári vélemény alapján 30 leu jutalomban részesül Gál Gyula VIII. g. o. t. 5. „A vallás és az erkölcs viszonya" cimü tételre egy pályamunka érkezett, mely érdemes a jutalomra. A dijat (30 leu) Sz. Jakab Géza VII. g o. t. nyeri. 6. „A vallásszabadság törvénybeiktatása Erdélyben" cimü pályatételre beérkezett egy mü, mely jutalmazásra nem érdemes. 7. Batiz Dénes ur alapitványából az önképzőköri gyüléseken tartott legformásabb és legtartalmasabb birálatért 20—20 leu jutalomban részesül Pálfi Antal VIII. g. o. t. és Havas Imre VII. g. o. t. 8. Dr. Árkossy Gyula isk. felügyelő-gondnok ur adományából az önképzőkörben kifejtett klasszikus zenei működéséért 30 leu jutalomban részesül Adler Nándor VIII. g. o. t. 9. Dr. Ferenczy Géza egyházi főgondnok ur adományából az ifjusági dalárda vezetéséért 30 leu jutalomban részesül Székely Ferenc VIII. g. o. t. 10. Dr. Borbély István tanár, védnök ur adományából az ifjusági mükedvelői zenekar vezetéséért 30 leu jutalomban részesül Kiss Jenő VIII. g. o. t. 11. Dr. Költő Gábor iskolai felügyelő-gondnok ur adományából az önképzőkörben felolvasott legjobb költemény szerzője, Sz. Jakab Géza VII. g. o. t. 30 leu jutalomban részesül. 12. Dr. Borbély István tanár, védnök ur adományából a „Remény"-ben megjelent legjobb novella szerzője, br. Kemény János VIII. g. o. t. 30 leu jutalomban részesül. 13. Az önképzőköri pályadij-alapból a „Remény"-ben megjelent legszebb és legsikerültebb illusztrációkért 30—30 leu jutalomban részesülnek Schildkraut Andor és Ferenczy Sándor VIII. g. o. t.

Az önképzőkör védnöke ez évben is dr. Borbély István tanár volt.

Az önképzőkör vagyona év elején 1284 leu 97 bani; évközben gyarapodott 2701 leu 35 banival. Összes vagyon 1921. junius 1-én 3986 leu 32 bani.

2. *A felsőbb osztályú tanulók olvasó egyesülete.* Tagjai voltak a VI—VIII. osztályu tanulók, kik könyvtárossá Fülöp Zoltán VIII. g. o. t.,

alkönyvtárossá Létai István VII. g. o. t. választották. A könyvállomány ez évben 2 művel gyarapittatott. A folyóiratok közül az *Unitárius Közlöny*, *Pásztortüz*, *Napkelet*, *Zord idő* járt az egyletbe. Hetenként adtunk ki könyvet olvasásra. Az önképzőkör által rendezelt diákbál tiszta jövedelmének egyharmad részét a könyvtár gyarapitási alap növelésére forditottuk. A könyvtár állománya jelenleg 745 mű 1079 kötetben. Az olvasó egylet védnöke ez évben is dr. *Borbély* István tanár volt. Az olvasóegylet vagyona az iskolai év elején 845 leu 40 bani; évközben gyarapodott 2701 leu 35 banival. Összes vagyon 1921. junius 1-én 3546 leu 75 bani.

3. *Az alsó osztályosok olvasó egyesülete* az idén is *Márkos* Albert tanár vezetése alatt állott. Az egyesület vagyona 2782 leu 35 banival szaporodott. Az egész vagyon most készpénzben kitesz 3456 leu 46 banit, mely a Kolozsvármegyei Takarékpénztárban 2337. sz. könyvben van elhelyezve. A még mindig fennálló sulyos viszonyok miatt — sajnos — a könyvtár állományát az idén sem lehetett gyarapítani. A meglevő állomány használhatóbb állapotba hozása a nagy vakációra van tervezve. Az alsóosztályos tanulók a könyvtárból kéthetenként láttattak el olvasmányokkal.

4. *Jóltevők emlék-alapja* vagyona (1920. XII. 31-én) 60·38 leu.

5. *Kriza János emlék-alap* vagyona (1920. XII. 31-én) 523·40 leu.

6. *Remény-alap* vagyona (1920. XII. 31-én) 1242·19 leu.

7.* *Dalkör-alap* vagyona 80·80 leu betét a Kolozsvármegyei Takarékpénztár 2338. számu betéti könyvén és 250 leu névértékü hadikölcsönkötvény.

8. *Apollókör-alap* vagyona 103·68 leu betét a Kolozsvármegyei Takarékpénztár 2495. sz. betéti könyvén és 1000 leu névértékü hadikölcsönkötvény.

9. *Kirándulási-alap* vagyona 865·35 leu betét a Kolozsvármegyei Takarékpénztár 2240. számu betéti könyvén és 500 l. névértékü hadikölcsönkötvény.

10. *Segélyző-alap* bevétele volt 10498·63 leu, kiadása 5544·50 leu; vagyona 4954·13 leu betét a Kolozsvármegyei Takarékpénztár 2478. sz. betéti könyvén és 1000 leu névértékü hadikölcsönkötvény.

11. *Kismező-alap* vagyona 65·20 leu a Közhasznu Takarékpénztár 4483. számu könyvén.

12. *Burgonya-alap* vagyona 3884·34 leu betét a Leszámitoló bank 11208. sz. könyvén és 2250 névértékü hadikölcsönkötvény.

13. *Osztályok hadikölcsönkötvényei* vagyona 92 leu betét a Köz-

* 7—17. pont alatti alapok vagyona 1921. VI. 17-én értendő.

Közhasznu Takarékpénztár 4794. számu könyvén és 22 darab hadikölcsönkötvény 800 leu névértékben.

14. *Kárpáti falvak-alap* vagyona 87·80 leu betét a Közhasznu Takarékpénztár 4773. számu könyvén és 350 leu névértékü hadikölcsönkötvény.

15. *Szabadkézi rajzi jutalmazási alap* vagyona 68·14 leu betét a Kolozsvármegyei Takarékpénztár 2370. számé könyvén.

16. *Az 1891—92-ben végzett osztálytársak Tankönyvsegélyalapja* vagyona 106·95 leu betét a Leszámitoló bank 8489. számu könyvén és 500 leu névértékü hadikölcsönkötvény.

17. *Elemi iskola segély-alapja* vagyona 1·493·65 leu betét a Leszámitoló bank 12169. számu könyvén és 250 leu névértékü hadikölcsönkötvény.

VI. FEJEZET.

A tanulók névsora és általános osztályzata.

(A vallásnál az unitárius nincs jelezve.)

I. osztály. *Osztályfő Gálffy Zsigmod.*

Minden tárgyból jeles előmenetelűek: László Tihamér, Kovács Margit mt.

Minden tárgyból legalább jó előmenetelűek: Bilkei György izr., Farkas Imre izr., Fesztinger Miksa izr., Gálfi Elek bl., Kovács György izr., Kriza András bl., Mikó Imre, Rosenberger János izr., Szabó Dénes r. k., Szathmári Anna, Széll Pál izr., Szén Erzsébet bl., Vaska Margit r. k.

Minden tárgyból legalább elégséges előmenetelűek: Csorba Béla ref., Deák Sándor bl., Ekárt Gyula bl., Essig József ág. ev., Gácsér József, Gergely István izr., Hrubán Ernő r. k., Jeremiás Sándor r. k. bl., Kahlfürst Tibor, Kendi Árpád bl., Kovács Domokos bl., Nagy Sándor bl., Nanovszky Károly, Pálffy Róza, Robacki Tibor r. k., Gyalui Rosenberger Béla izr., Székely József bl., Székely Tibor izr., Wunder László ág. ev., Sigmond István, Hecht Arthur izr. mt., Lusztig Viktoria izr. mt., Sándor Endre izr. mt., Vas Magda izr. mt.

Egy tárgyból elégtelenek: Kovács Sándor, Nagy Vilmos.

Két tárgyból elégtelenek javitó vizsg. engedélyért folyamodhatnak: Ferenczi Mózes bl., Polcz Iván, Rosenberger Zoltán izr.

Osztály ismétlésre utasíttatak: Demes Károly bl., Gál Lajos bl., Pap László, Tövisi Domokos bl., Ullmann József.

Kimaradtak: Ince Olga bl., Miklós Ferenc, Szántner István r. k., Végh Gyula bl.,

II. osztály. *Osztályfő dr. Kis Ernő.*

Minden tárgyból jeles előmenetelűek: Szathmári János, Blau Imre izr. mt., Luka Margit ref. mt., Pap Zsigmond mt.

Minden tárgyból legalább jó előmenetelűek: Deutsch Zoltán izr., Fekete László, Friedl Ernő izr., Jánky Sándor, br. Orbán János, Székely Piroska.

Minden tárgyból legalább elégséges előmenetelűek: Balázs Ferenc ref., Barabás Ábel, Barta Ödön bl.. Bázsa Zoltán, Bencédi Ákos bl., Dézsi Zoltán bl., Ferenczy Géza bl., Fülöp Elemér bl., Istvánffy Sándor, Izsák László izr., Jakobi Miklós izr. bl., Kappel Sándor izr., Kahán Frigyes izr. bl., Király István r. k. bl., Legmann Pál izr., Nagy János izr., Nagy Sándor, Osváth Vilmos, Sárdi László, Schildkraut Jenő izr., Schildkraut Miksa izr., Stein László izr., Székely Sándor bl., Szén Ernő bl., Weiss Dezső izr., Buzogány Mariska r. k. mt., Péterffi Gyula mt., Bartha István mt.

Egy tárgyból elégtelenek: Csorba László ref., Gálfi Edith bl., Herkovics Sándor izr., Legmann Ferenc izr., Rosmann Andor izr., Simonfi B. András bl., Székely János, Várterész Aladár r. k.

Két tárgyból elégtelenek javító vizsg. engedélyért folyamodhatnak: Ince Kálmán r. k., Kelemen János, Kerekes István bl., Kocsis Ernő ref., Kovács Gyula, László Aladár bl., Pálffi Lajos bl.

Osztály ismétlésre utasíttatott: Bocz Sándor bl.

Kimaradott: Grünfeld Jenő izr.,

III. osztály. *Osztályfő Hidegh Mihály.*

Minden tárgyból jeles előmenetelűek: Deutsch Gábor izr., Fekete Miklós, Gál Endre, Kovács Klára mt.

Minden tárgyból legalább jó előmenetelűek: Almási András bl., Ferencz József, Major Sándor anabapt., Ürmösi Károly.

Minden tárgyból legalább elégséges előmenetelűek: Baconi Ernő r. k., Balázs Béla, Bázsa József, Burghardt Károly r. k., Csegezy Andor, Daly Lajos r. k., Ferenczi Balázs bl., Fischer Géza izr., Hartenstein Imre izr., Horváth Pál izr., Kahán Andor izr. bl., Kovács Jenő bl., Kun Ádám bl., Kuti Endre bl., Lévi Jenő izr., Rosenberg Simon izr., Végh Kálmán bl., Wagner János r. k., Weiss Zoltán izr., Tamás Anna ref. mt., Kurzberg Margit izr. mt.

Két tárgyból elégtelenek javító vizsg. engedélyért folyamodhatnak: Egermann Viktor r. k. bl., Ferenci Ferenc bl., Máthé Dénes bl., Szabó Károly ref.

Osztályismétlésre utasíttattak: Gálfi Lőrinc, Kovács Károly r. k., Návai Ákos izr.

Kimaradtak: László Árpád, Szantner József róm. kath., Sztupjár Andor ág. ev.

Meghalt: Széll Béla izr.

IV. osztály. *Osztályfő Márkos Albert.*

Minden tárgyból jeles előmenetelűek: Farkas Imre izr., Rázmán Mór bl., Székely László, Valkó László r. k.

Minden tárgyból legalább jó előmenetelűek: Devecseri László izr., Fikker János bl., Filep Andor bl., Gál Ágnes, Harnik Ferenc izr., Hidegh László, Kertész Miklós izr., Komjátszegi Géza bl., Pálffi Zoltán, Péterffi Mihály bl., Simon Tibor izr., Török János r. k., Wollheimer Ferenc izr., Wollheimer Pál izr., Demény Ida ág. ev. mt.

Minden tárgyból legalább elégséges előmenetelűek: Almási Ferenc bl., Bajka András bl., Borbély István bl., Csegezy József, Ferenczi Gábor bl., Gálffy Béla bl., Gyöngyösy Zoltán bl., Herkovits Miklós izr., Hirsch Ernő izr., Jakab Pál ref., Kathonay Károly r. k., Keresztesi Lajos bl., Kiss Lajos, Knizs Gyula r. k., Knopf Endre izr. bl. Kocsis Mihály ref., László Levente bl., G. Nagy Lajos bl., K. Nagy Lajos bl., Nagy Mózes bl., Nemes Ödön ref. bl., Perczel Attila, Puskás Sándor izr., Sigmond Ákos, Sykó Ákos bl., Szabó Elek bl., Székely Ákos bl., Szőcs László r. k., Toncár László r. k., Tövisi Tamás bl., Ütő Attila bl., Ütő Lajos bl., Veress Sándor bl., Wéber László r. k., Weiss Sándor izr., Zsigmond Dénes bl.

Kimaradtak: Gönczi Miklós, Király Ferenc bl., Torockai Dezső r. k., Wiedemann Sándor r. k.

V. osztály. *Osztályfő Pálffi Márton.*

Minden tárgyból jeles előmenetelűek: Major József anabapt., Rosenberger Lajos izr.

Minden tárgyból legalább jó előmenetelűek: Benedek György izr., Simándi Tischler Béla, Tischler Lajos izr., Wollheimer János izr.

Minden tárgyból legalább elégséges előmenetelűek: Antal Árpád bl., Blum Nándor izr., Grűnwald Márton izr., Halmágyi László bl., Hirsch Mihály izr., Horváth György izr., Imre László bl., Incze György r. k., Kahán Nándor izr. bl., Kauntz János ág. ev., Kerekes Árpád bl., Kilyéni Sándor bl., Kiss Ödön bl., Nagy László ref., Pál István r. k., Pusztai Pál ág. ev., Salamon Béla izr., Székely Sándor, Tódor Mihály r. k., Török Elek bl., Weiss Ödön izr., Pálffy Sarolta mt., Vásárhelyi József r. k., mt.

Egy tárgyból elégtelenek: Ambrus László, Amirás Aladár r. k. bl., Csongvai Csép Lajos bl., Fischer Sándor izr., Tóth Béla bl.

Osztályismétlésre utasittatott: Gálfalvi László bl.

Kimaradtak: Barla Béla izr., Porumba József r. k.

VI. osztály. *Osztályfő dr. Varga Béla.*

Minden tárgyból legalább jó előmenetelűek: Ekárt Andor bl., Engel Pál ág. ev., Gelei Endre bl., Kuti Kelemen bl., Pethő István bl., Stern Mór izr., Végh József, Kappel Margit izr. mt., Székely Ilona mt.

Minden tárgyból legalább elégséges előmenetelűek: Ábrahám József izr., Czirják Károly ág. ev., Dobó Jenő izr., Guzner Miklós r. k., Heschelesz Lajos izr., gróf Horváth-Tholdy István, László Ákos izr., Lőwi Sándor izr., Máthé Kálmán bl., Rosenberger Ármin izr., Hirsch Béla izr., Kahán Lajos izr., Buzogány Erzsébet r. k. mt., Feuerstein Tibor izr. mt.

Egy tárgyból elégtelen: Nagy Domokos bl.

Osztályismétlésre utasíttatak: Sárdi Ákos, Wertheimer Béla izr.

Nem vizsgázott: Neumann József izr. mt.

VII. osztály. *Osztályfő dr. Borbély István.*

Minden tárgyból jeles előmenetelű: Vajda Ákos bl.

Minden tárgyból legalább jó előmenetelűek: Jakab Géza, Wollheimer József izr., Létai István bl., Havas Imre izr., Hirschfeld Jenő r. k. bl., Székely Ilona.

Minden tárgyból legalább elégséges előmenetelűek: Balázs Andor r. k. Benedek Miklós, Biró Mór izr., br. Bornemissza László r. k., Botár István, Csegezy Árpád, Csegezy Gyula bl., Csegezy István bl., Deák László bl., Elekes Mihály bl., Fazekas Jenő bl., Fekete Tibor, Goldstein Endre izr., Jeremiás Imre izr., Kőváry Jakab bl., Magyari Károly bl., Molnár Imre izr., Sándor Pál r. k., Zsigmond József bl., Blum Izidor izr. bl., Jeney Imre ref. mt.

Egy tárgyból elégtelenek: Balázs Antal r. k., Stepper Elvira r. k. mt., Deutsch Irén izr. mt.

Két tárgyból elégtelenek javító vizsg. engedélyért folyamodhatnak: Baranyai Elek bl., Sykó Dezső.

Kimaradtak: Hirsch Ernő izr., Kiss Sándor ref., Mayer István r. k.

VIII. oszt. *Osztályfő előbb Uzoni Imre, III—I-től Pap Domokos.*

Minden tárgyból jeles előmenetelű: Pálffy Antal.

Minden tárgyból legalább jó előmenetelűek: Fülöp Zoltán bl., Gál Gyula, Iszlai István bl., Kiss Jenő bl., Nagy Albert, Schuszter Viktor ág. ev. bl., Székely Ferenc bl.

Minden tárgyból legalább elégséges előmenetelűek: Adler Nándor izr., Ajtay Géza ref., Bartha Imre, Czikéli Ernő ág. ev. Czirják Jenő ág. ev., Csorba Miklós ref., Ferenczi Sándor bl., Gelei Béla bl., Gspann Károly, Havas Sándor izr., Illés Kálmán izr., Kalmár Ferenc izr.,

Kahán Jakab izr. bl., br. Kemény János ref., Kocsiss József r. k., Kőszegi Béla r. k., Lusztig Kálmán izr., Nagy Zsigmond bl., Pusztai János ág. ev., Salamon Lipót izr., Schildkraut Andor izr., Schwartz Lajos izr., Sigmond Ferenc bl., Székely Dezső bl., Ürmösi Jenő, Geley Antal mt., Benke Aurél ref. mt., Rosenthal Irén izr. mt.

Kimaradtak: Ábrahám Gábor r. k., Sztupjár Tibor ág. ev.

Nem tettek vizsgálatot: Koncsag Emma bl. mt., Hirsch Márton izr. mt.

VII. FEJEZET.

A tanulók statisztikája.

Felvétetett: fiu 321, leány 26, összesen 347, önként kimaradt: fiu 21, (ezek közül egy meghalt) leány 2, összesen 23. Junius hóban osztályvizsgálatot tett: fiu 300, leány 24, összesen 324.

Osztály-vizsgálatottett	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Össze-sen
nyilvános fiu	40	46	33	53	33	22	29	33	289
nyilvános leány	3	2	—	1	—	—	1	—	7
magántan. fiu	2	4	—	—	1	1	1	2	11
magántan. leány	4	2	3	1	1	3	2	1	17
Összesen: . . .	49	54	36	55	35	26	33	36	324

Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanulók *kor szerint*: 10—12 éves 38 fiu, 7 leány, 12—14 éves 94 fiu, 7 leány, 14—16 éves 77 fiu, 3 leány, 16—18 éves 56 fiu, 6 leány, 18—20 éves 32 fiu, 1 leány, 20—22 éves 2 fiu, 22—25 éves 1 fiu.

Honosság és szülők állandó lakhelye szerint: romániai illetőségü volt 295 fiu, 24 leány, idegen illetőségü 5 fiu. Azon tanulók száma, kiknek szülője állandóan az iskola székhelyén lakott: 167 fiu, 14 leány; a megyében: 21 fiu, 2 leány; a tartományban: 101 fiu, 7 leány,; más országban 5 fiu.*

Vallás szerint: unitárius 153 fiu, 11 leány, ref. 14 fiu, 2 leány, ág. ev. 10 fiu, 1 leány, r. kath. 33 fiu, 4 leány, izr. 88 fiu, 6 leány, anabaptista 2 fiu.

* 7 teljesen árva a szülők statisztikájában nem szerepel.

Nemzetiség szerint: magyar 211 fiu, 18 leány, német 1 fiu, zsidó 88 fiu 6 leány.

Előmenetel szerint: minden tantárgyból jeles 15 fiu, 3 leány, = 5·55%, legalább jó 55 fiu, 9 leány = 19·75%, legalább eléséges 186 fiu, 9 leány = 60·19%, elégtelen osztályzatot kapott 44 fiu, 3 leány = 14·5%, javító vizsgálatot tehet 32 fiu, 3 leány, ismételni kell 12 fiunak, tanulmányait nem folytathatja —, ismétlő volt 1 fiu.

A VIII. osztály előmenetele: minden tárgyból jeles 1 fiu, legalább jó 8 fiu, legalább elégséges 26 fiu, 1 leány.

Magaviselet szerint: jó 266 = 89·87%, szabályszerű 29 = 9·8%, kevésbé szabályszerű 1 = 0·34 százalék.

Szülők foglalkazása szerint: kisbirtokos fiu 31, leány 1 = 32; birtokos fiu 17, nagybérlő fiu 1; napszámos, szolga fiu 11, leány 1 = 12; kisiparos fiu 45, leány 2 = 47; gyáros fiu 5; kiskereskedő fiu 26, leány 2 = 28; nagykereskedő fiu 17; pap fiu 13, leány 2 = 15: tanító fiu 12, leány 1 = 13; tanár fiu 8, leány 5 = 13; közhivatalnok fiu 43, leány 3 = 46; nyugdijas, járadékos fiu 13, leány 3 = 16; szabadfoglalkozásu értelmiség fiu 44, leány 3 = 47; magánzó fiu 8.

A szülők anyagi helyzete szerint: jó: fiu 58; közepes: fiu 174, leány 14 = 188; szükös: fiu 62, leány 9 = 71.

Családi helyzet szerint: hadi árva fiu 4, leány 1 = 5; apátlan árva fiu 15, leány 1 = 16; teljes árva fiu 6, leány 1 = 7.

VIII. FEJEZET.

Érettségi vizsgálatok.

A mult iskolai évben kiadott érettségi bizonyitványok államérvényessége ügyében a magyar egyházak és a közoktatásügyi államtitkárság között folytatott hosszas tárgyalások után az a megegyezés jött létre, hogy amennyiben az irásbeli dolgozatokat a főigazgatóhoz átnézés végett beküldik — ez az érvényességi záradékot az 1921. VI. 30-ig beküldött bizonyitványokra rávezeti. Ez az értesités a tanulókhoz kiküldetett s az ennek alapján beküldött bizonyítványok érvényesítettek.

1. *Dr. Költő Gábor* isk. felügyelőgondnok elnöklete alatt tartottunk szept. 15—17-én irásbeli és 18-án szóbeli érettségi vizsgálatot. Egy tanuló jelentkezett, aki azonban a szóbeli vizsgálat alapján teljes ismétlő vizsgálatra utasíttatott.

2. A rendes évvégi vizsgálatok irásbeli része V. 23—25., szóbeli része VI. 14—18 napján tartatott *Kelemen Lajos* egyh. tanácsos elnöklete alatt, dr. *Seni Valér* kormányképviselő, br. *Petrichevich Horváth*

Kálmán főgondnok, dr. *Árkosy Gyula* és dr *Lukácsi József* egyh. tanácsos vizsg. biztosok jelenlétében. A vizsgálatra jelentkezett 33 nyilvános, 2 magántanuló fiu, 1 leány és egy ismétlő tanuló, összesen 37; görögből kiegészítőre 8. Irásbeli tételek ezek voltak:

Magyarból: Jókai „Egy az Isten“-ének irodalomtörténeti méltatása.

Latinból: Cic. de off. III. 14.

Mennyiségtanból: a) A-nak 100.000 leuja van kamatos kamatra kiadva és évenként az év végén kivesz 7000 leut; B nek 10000 leuja van kamatos kamatra elhelyezve és évenként az év végén még hozzátesz 700 leut. Hány év mulva lesz egyenlő tőkéjük, ha a kamatláb $4^5/_8\%$?

b) Adva van valamely háromszögben két oldal; a = 9 m, c = 15 m, és a nagyobbik oldalt felező egyenes v = 12 m; mekkora a háromszög harmadik oldala?

Az irásbeli vizsgálat eredménye: Magyarból 7 jeles, 8 jó, 21 elégséges, 1 elégtelen; latinból 3 jeles, 16 jó, 16 elégséges, 2 elégtelen; mennyiségtanból 13 jeles, 3 jó; 20 elégséges, 1 elégtelen.

Az irásbeli alapján mindnyájan szóbelire bocsáttattak.

A szóbeli vizsgálat eredménye: Eretteknek nyilváníttattak *jelesen* Fülöp Zoltán, Gál Gyula, Kiss Jenő, Pálffi Antal;

jól: Iszlai István, br. Kemény János, Nagy Albert, Schuszter Károly, Székely Ferenc;

éretteknek: Adler Nándor, Ajtay Géza, Girják Jenő, Csorba Miklós, Ferenczi Sándor, Gelei Béla, Havas Sándor, Kahán Jakab, Kocsiss József, Lusztig Kálmán, Schildkraut Andor, Sigmond Ferenc, Székely Dezső, Ürmösi Jenő, Geley Antal, Rosenthal Irén, Diener Lajos; *2 hó mulva teendő javító vizsgálatra utasíttattak*: Bartha Imre, Gspann Károly, Kőszegi Béla, Schwartz Lajos, Cikéli Ernő (meny.), Illés Kálmán, Nagy Zsigmond (lat.), Kalmár Ferenc, Salamon Lipót (magy). *Teljes ismétlő vizsgálatra utasíttattak*: Pusztay János (magy., lat.), Benke Aurél (magy., menny.)

Görögből kiegészítő vizsgálatot tettek: Adler Nándor elégséges, Fülöp Zoltán jó, Gál Gyula jeles, Kiss Jenő jó, Dobai István elégséges eredménnyel.

IX. FEJEZET

Házi tornaverseny.

Május hó 29-én d. u. kedvező időben nagyszámu közönség érdeklődése mellett házi tornaversenyt tartottunk Önkéntes adományokból a győztesek jutalmazására és segélyző alapunk gyarapitására 2408.50 leu, 9 drb. könyv, 6 ezüst érem és 6 jutalomtárgy gyült össze. Kedves

kötelességet teljesítek, midőn az adományokért e helyen is kifejezem az intézet hálás köszönetét. A verseny műsorában következő pontok voltak: felvonulás, szabadgyakorlatok zenére, szertornázás, svéd szabad gyakorlatok. Versenyek: sikfutás, mászás, magas korlát, távolugrás, sulydobás, magasnyujtó, magas ugrás, sulyemelés, ló, rohamdeszka, kótya. Az alsó oszt. első győztesei 10—10 leut, második győztesei oklevelet, a felső osztályok első győztesei 30—30 leut, második győztesei 20—20 leut nyertek; a szertornázásnál, sulyemelésnél és rohamdeszkánál három dij volt: 30 leu, 20 leu és oklevél. A főverseny első győztese Sándor Pál VII., második Botár István VII. és harmadik gróf Horváth Tholdy István VI o-t., mindhárman ezüstérmet s egy-egy emléktárgyat kaptak. A távolugrásnál a legjobb eredmény a felső osztálynál 5·16 m. (Gróf Horváth Tholdy), az alsóknál 3·90; magas ugrásnál 1·46 és 1·35 m.; sulydobásnál a három legjobb eredmény 9·49, 8·35 és 8·14 m. A vivásban első br. Kemény János VIII. o. t.

A versenyek eredményét az igazgató hirdette ki s ő osztotta ki a jutalmakat az évzáró ünnepen. Kiadatott jutalmul *összesen 685 leu, 32 oklevél, 6 ezüstérem és 6 jutalomtárgy.*

A tornaverseny este 1/28-kor ért véget a főtiszt. püspök ur buzditó beszédével.

X. FEJEZET.

Ösztöndijak, segélyezés, jutalmak, pályadijak.

Ösztöndijak.

Konviktusi ösztöndijak:

700 leu kedvezményben részesült 2 gimn., 1 leányotthoni növendék = 2100 L; 525 L kedvezményben 4 papnövendék, 4 g. t. = 4200 L; 350 L kedvezményben 11 papnövendék, 6 g. t., 1 leányotthoni tanuló = 6300 L, 175 L kedvezményben 2 el. isk. t., 23 gimn. és 3 leányotthoni növendék = 4900 leu. *Összesen: 57 tanuló 17.500 leu.*

Másféle ösztöndijak:

Kamat hiánya, vagy más ok miatt *nem adtuk* ki a *Kilyéni Ferencz Albert* (276·18), *br. Győrffy Rózália* alap (10851·—) egyik, a *Berde családi* ösztöndij (3963·48), dr. *Nagy Károly* (1458·53), *1916/17. évi IV. o. hadikölcsön* alapitványok kamatait.

A *br. Győrffy Rózália* a. egyik ösztöndiját (200 L) Végh József VI. o. t. kapta. A *milleniumi találkozók* alapjából (304·36) 13 leut Gál Gyula III. papnöv., ifj. *Hadházy József* a.-ból (390·11) 10 leut Balázs Béla III., *1887. évi osztálytársak* alapjából (558·37) 22·50 leut Máthé

Kálmán VI., *1888. évi o.-t.* a.-jából (270·79) 9 leut Székely Ferenc VIII., *1889. évi o.-t.* a.-jából (620·99) 15 leut Jánki Sándor II., *Id. Szentpétery nemes János* a.-ból (435·83) egyenként 5·50 leut Gelei Endre VI., Nagy Albert VIII., *K. Simó Pál* a.-ból (502·16) 5 leut Szathmári Anna I. o. t., *Szentgericei Iszlai József* a.-ból (540·01) 7·50 leut Iszlai István VIII. o. t., *Kilyéni Ferencz Károly* a.-ból (547·05) 15 leut Székely László IV. o. t., *Rázmán Mózes* a.-ból (134·27) 5 leut Rázmán Mór IV. o. t., *Kozma Ferenc* a.-ból (2815·18) 10 leut Bencédi Ákos II. o. t., *Tibáld József* a.-ból (9400·52) 20—20 leut kapnak: Nagy Albert, Ferenczi Sándor VIII., Botár István, Létai István VII., Pethő István, VI., 15·50 leut Pálffy Sarolta V. o. t. *Összesen: 18 tanuló 238·50 leut.*

Segélyezés.

Az egyházi főhatóság 23 el. isk. tanulónak 795 L, 90 gimn. t.-nak 26.400 L, 52 bennlakó g. t.-nak 8000 L, 9 leányotthoni növendéknek 1600 L, 2 főiskolai hallgatónak 400 L, összesen 37.195 leut engedett el.

Jutalmak.

Az évzáró ünnepélyen, jun. hó 10-én, következő jutalmakat osztottuk ki:

a) *Alapítványokból*:

1. *Gyöngyössy István* emlékalapból (336·02) 30 leut nyert Jakab Géza VII. o. t.*

2. *Fehér Márton* szépirási alapból (332·71) 10 L Szén Erzsébet I. o. t.

3. *Pap Mózes* erénydij a.-ból (121·51) 20 leut Kiss Jenő VIII. o. t.

4. *Sipos Gábor* a.-ból (78·03) 30 leut nyert legjobb magyar dolgozataiért Gál Gyula VIII. o. t.

5. *Kövendi Szász Gergelyné* a.-ból (293·43) az önképző körben felolvasott s a Reményben megjelent legjobb dolgozatáért 30 leut nyer Kiss Jenő VIII. o. t.

6. *Az 1875. évi osztálytársak* a.-jából (306·57) 30 leut nyer a VIII. o.-t legjobb eredménnyel végzett unit. tanuló Pálffi Antal.

7. *Az 1879. évi o.-t.* a.-jából (880·88) 36 leut nyer a felső o. ifjusági tétele alapján Pálffi Antal VIII. o. t. legjobb orációjáért.

8. *Az 1884. évi o.-t.* a.-jából (433·49) 30 leut nyer Adler Nándor VIII. o. t. az Apolló-körben a zene művelése körül kifejtett szorgalmáért és előmeneteleért.

9. *Batiz Dénes* (158·97—2·50), *Baconi Géza* (51.79—1·50), *Csiki*

*Az 1—6. és 8. pont alatti alapítványok jövedelmét az év folyamán kapott adományokból egészítettük ki.

Elek (524·67—17·50), *Farkas Sándor—Kovács Róza* (58·01—2·—), *Ferencz József—Péterfi Zsigmond* (577·37—20·—). *Farkas Vilmos* (261·73—7·50), *Lászlóczky Péter* (271·79—5· -), *Mikó Imre* (260 30—7·50), *Peielle István* (1731·13—50·—) alapokból és a *költségvetés* terhére 20—20 leu jutalmat nyernek: Szathmári Anna I., Barabás Ábel, Benczédi Ákos II., Ferenczi Gábor IV., Gelei Endre, Pethő István VI, Székely Ilona VII., 13·50 leut nyer Székely Piroska II. o. t.; 1—9. p. alatt *összesen: 15 tanuló 369·50 leut.*

Nem adatnak ki: Ilosvay Lajos, Magyary Árpád, Serester Anna, Graef Ferenc, Deutsch Editke, 1919/20. évi o. t. alapja, részben kamathiány, részben az előirt feltételek hiánya miatt.

b) *Egyesek adományából:*

1. Br. *Petrichevich Horváth Kálmán* (150), *Molnár Jakab* (250), dr. *Borsai Áron* (50), dr. *Gspann Károly* (100) ur adományából, továbbá jutalmazás céljára gyüjtött összegből *50—50* leut kaptak a következő *szin jeles* tanulók: László Tihamér I., Szathmári János II., Deutsch Gábor, Fekete Miklós, Gál Endre III., Farkas Imre, Rázmán Mór, Székely László, Valkó László IV., Major József, Rosenberger Lajos V., Vajda Ákos VII., Pálffi Antal VIII, o. t.; *40—40 leut* kapnak *egy jóval*: Friedl Ernő, Deutsch Zoltán II., Ürmösi Károly III., Fülöp Andor, Komjátszegi Géza, Pálffi Zoltán IV.. Engel Pál, Végh József VI., Wollheimer József VII. o. t.; *30—30 leut* kapnak *két jóval*: Kovács György, Fesztinger Miksa, Mikó Imre I., br. Orbán János II., Ferencz József III., Wollheimer Pál IV., Ekárt Andor VI. o. t.; *20—20 leut* kapnak *három jóval*: Bilkei György, Kriza András, Rosenberger János, I., Fekete László, Jánky Sándor II., Devecseri László, Gál Ágnes, Simon Tibor, Harnik Ferenc IV., Simándi Tischler Béla V., Kuti Kelemen, Stern Mór VI., Jakab Géza, Havas Imre VII., Fülöp Zoltán, Kiss Jenő VIII. o. t.; *15—15 leut* kapnak *négy jóval*; Széll Pál I., Major Sándor III., Wollheimer Ferenc IV., Létay István VII., Gál Gyula, Székely Ferenc VIII. o. t., *összesen 51 tanuló 1630 leut.*

2. Dr. *Borbély* tanár szorgalmáért és jó magaviseletéért 30 leu jutalomban részesíti Almási András III. o. t.-t.

3. Dr. *Balázs* Ferenc postatanácsos, a *tanári kar* és *egyesek adományából* könyvjutalmat nyernek: László Tihamér, Farkas Imre, Gálfi Elek, Szabó Dénes, Szathmári Anna, Szén Erzsébet I., Szathmári János, Székely Piroska II., Deutsch Gábor, Fekete Miklós, Gál Endre, Almási András III., Farkas Imre, Rázmán Mór, Székely László, Valkó László, Fikker János, Hidegh László, Kertész Miklós, Péterffi Mihály, Török János IV., Major József, Rosenberger Lajos, Benedek György,

Tischler Lajos, Wollheimer János V., Gelei Endre, Pethő István VI., Vajda Ákos, Hirschfeld Jenő, Székely Ilona VII., Pálffi Antal, Iszlai István, Nagy Albert és Schuszter Viktor VIII. o. t.

Pályadíjak.

a) *Alapítványokból.*

1. *Bulyovszkiné Szilágyi Lilla* a.-ból (1335·34) 20 l. jutalomra irni kellett egy szavalásra alkalmas hazafias költeményt. Érkezett 2 pályamunka. A bírálat szerint „És a világosság a sötétségben fénylik; de a sötétség nem fogadá be azt" jeligéjü a középiskola mértékét messze felülmuló; a díjra kitüntetéssel érdemes. Szerzője Jakab Géza VII. o. t. A „Hazafi" jeligés szerzője, Heschelesz Lajos VI. o. t. dicséretre érdemes. Ugyanezen alapból 5 leu jutalmat nyer szintén Jakab Géza a Reményben megjelent legjobb költemény jutalmazására.

2. A *Kovács János* a.-ból (810·78) 20 leut tüztünk ki e tételre: Kriza János költészete. Pályamunka nem érkezett.

3. A *Kovácsi Antal* a.-ból (900·61) 25 leut tüztünk ki latin pályázati irásbeli vizsgálaton a legjobb dolgozatot készítő tanuló jutalmazására. Jelentkeztek: Vajda Ákos, Wollheimer József, Hirschfeld Jenő, Létay István VII, Végh József VI. o. t. A jutalmat megosztatlanul nyeri Vajda Ákos VII.

4. A *Kriza János* a.-ból (523·40) 20 leut tüztünk ki népköltési gyüjtemények jutalmazására. Érkezett egy gyüjtemény, mely 10 leu szorgalomdíjra érdemes. Szerzője Fazakas Jenő VII. o. t.

5. Dr. *Nyiredy Géza* a.-ból (160·25) 15 leu jutalmat tüztünk ki (dr. Gelei J. 10 leuval pótolta) e tételre: A műtrágyák fajai, előállításuk módja, a természetes trágyák keletkezése, mindkettőnek gazdasági jelentősége. 2 pályamunka érkezett. A pályadíjat „Ki mint trágyáz, úgy arat" jeligés szerzője Botár István VII. o. t. nyeri, a „Termeljünk többet" szerzője, Valkó László IV. o. t. dicséretet érdemel.

6. A *Paget Olivér* a.-ból (12882·78. 200 leut hirdettünk ki az angol nyelvben pályázati versenyen résztvevők jutalmazására. A pályázatra jelentkeztek: Balázs Ferenc II. papnöv. a 100, Kiss Jenő VIII., Botár István, Végh József VII. o. t. az 50 l.-s díjra. A 100 l. díjat Balázs Ferenc, az 50 l. díjat Botár István nyeri; 25—25 l. szorgalmi díjat nyernek Kiss Jenő és Végh József.

7. *Pap Sándorné* a.-ból (241.42) 7.50 leut tűztünk ki egy bekösöntő egyházi beszéd jutalmazására. Pályamunka most sem érkezett.

8. A Remény alapból (1242·19) 50 leut tűztünk ki e tételre: Tarcsafalvi Albert költészete. Pályamunka nem érkezett.

b) *Egyesek adományából*:

1. *Csiki Gábor* lelkész ur 25 leut tűzött ki e tételre: Az én vallásos világnézetem. Érkezett egy pályamunka, mely azonban a díjra nem érdemes.

2. *Dr. Ferenc Áron* úr 50—50 leut tűzött ki e tételekre: Az erkölcsi jellemről és: Az élőszervezet és a szervezkedés. Pályamunka egyik tételre sem érkezett.

Összegezés.

Konv. ösztöndíjat adtunk 57 tanulónak 17500, másféle ösztöndíjat 19 tanulónak 438·50 leut, segélyezés címen 37195 leut engedtünk el jutalmat adtunk alapítványokból 15 tanulónak 369·50 leut, egyesek adományából 52-nek 1660 leut és 35 nek könyvjutalmat; pályadíjat 8-nak 275 leut; összesen 57438 leu.

III. RÉSZ.

Elemi iskola.

A beiratkozások szeptember 10—14. napjain voltak. A tanitás szeptember 15-én kezdődött s az évzáró vizsga junius 12-én volt. Az évközi szüneteken és nagyarányu mulasztásokon kivül különösebb körülmény nem zavarta a tanítás folytonosságát.

Az 1. és 2. osztályt Patakfalvi Zsigmond, a 3. és 4. osztályt Nagy József tanította.

Főhatósági rendelet folytán 1921. január 20-án a tanítók hűségesküt tettek.

Igazgató: dr. Gál Kelemen a tanitást okt. 14-én és május 2-án meghallgatta. A tanulók dolgozatait átvizsgálta s észrevételeit közölte a tanitókkal.

A segélyző alap vagyona jelenleg 1493·65 leu betét a Leszámitoló bank 12169. sz. könyvén és 250 l. névértékü h. k. k.

A sepsiszentiványi Szentiványi Jenő-féle alapitvány kamat jövedelméből 12 Lei 50 banit fordítottuk tankönyvbeszerzés céljára.

Az évzáró ünnepen Kraft József úr 100 leit adományozott szegény sorsu, jó magaviseletü és szorgalmas tanulók jutalmazására, mely összeget egyenlő arányban osztva: Kövecsi Géza 1. oszt., Danka Dezső 2. oszt. és Istvánffy Géza 2. oszt. tanulók kapták jutalmul.

Első osztály. Tanitó: *Patakfalvi Zsigmond.*

Burkhardt István r. k., Darkó András, Fejér Imre r. k., Ferenczi Kálmán, Ferkő József, Kálmán Jenő, Kőrösi János gör. kat., Kövecsi Géza, Kraft József ref., László Lajos ref., Lőrincz Ernő r. k., Márkos Albert, Palocsay Sándor ref., Pap János, Raffai István, Simon Elek, Toroczkai Samu, Wagner Ferenc ág. ev., Zipszer Alajos r k.

Magántanuló: Szigethy Cs. Ernő.

Második osztály. Tanitó: *Patakfalvi Zsigmond.*

Baczoni Gábor r. k., Bartha Gábor ref., Bereczki Vilmos, Danka Dezső bl., Erdős László, Fehérvári Ferenc r. k., Ferenc László ref., Grucza István r. k., Györke László, Istvánffy Géza, Kelemen Lajos, Komjátszeghy Lajos, Kovács Béla r. k., Kriza Andor, Lévai Gyula, Madarassy Ferenc r. k. Neufeld Endre izr., Rosenfeld Jakab izr., Szigeti Lajos ref., Takács Jenő ref., Toroczkai György, Veress László.

Koronka Ákos repatriálás folytán kimaradt.

Harmadik osztály. Tanitó: *Nagy József.*

Bartha Tibor r. k., Bányai Károly ref., Fehérvári Géza r. k., Karácsony Béla r. k., Karácsonyi Sándor ref., Kira Miklós, Komáromi Béla, László Ferenc ref., László Mózes, Nagy Jenő, Nagy József, Péter Géza, Peller István izr., Rosenfeld József izr., Sumi Béla r. k., Szőcs Gábor ref. bl., Vajda Gyula.

Negyedik osztály. Tanitó: *Nagy József.*

Antónya Mihály bl., Bázsa Sándor, Csongvay Géza, Csáp József r. k., Daly János r. k., Dávid Zoltán izr., Dézsi Dezső, Erdős Ferenc, Ferkő Ferenc, Ferencz Béla ref., Ferenczi Ferenc, Gál Jenő, Hild Dezső izr., Hickl Rezső, Hárnik Sándor izr., Izsák Béla izr., Karácsony László r. k., Kálmán Zoltán, Kurzberg Sándor izr., Lovász Ferenc ref., Mikó György r. k., Nagy József, Nagy Károly, Rosenberger László izr., Simon János, Simon Endre izr., Stein György izr., Székely Dénes, Székely Károly, Váradi Albert, Váradi Gyula, Virág Mihály.

Magántanuló: Kuhn László izr.

A tanulók statisztikája.

1. A nyilvános és magántanulók száma az isk. év végén: 93.

2. Tanulók száma az év végén a szülők lakhelye szerint:

a) Helybeli: 89.

b) Kolozsmegyei: 1., Torda-Aranyos vm. 1., Alsófehér vm. 1., Udvarhely vm. 1.

3. Tanév végi létszám osztályok és felekezetek szerint:

1. oszt. unit.	=	11,	ref.	=	3,	r. k.	=	4,	ág. ev.	=	1,	izr.	= —,	gk. = 1
2. „ „	=	12,	„	=	4,	„	=	5,	„	=	—,	„	= 2,	„ = —
3. „ „	=	7,	„	=	4,	„	=	4,	„	=	—,	„	= 2,	„ = —
4. „ „	=	17,	„	=	2,	„	=	5,	„	=	—,	„	= 9,	„ = —

4. A tanulók anyanyelve szerint: magyar = 93.

5. Az iskolába beirt nyilvános és magántanulók számának alakulása az év folyamán:

a) Nyilvános tanulónak iskolai év elején beiratkozott: 90, iskolai év közben: 3, magántanulónak: 2, összesen 95.

b) Iskolai év folyamán más iskolába ment át vagy magántanuló lett: 2.

c) Az év végéig ebbe az iskolába járt: 93.

d) Az összes taneszközökkel birt: 93.

6. Az igazoltan mulasztott félnapok száma = 1345, igazolatlan félnap 15.

7. Az ifjusági könyvtár a forradalom alkalmával megsemmisült.

Tudnivalók a jövő iskolai évre.

A jövő isk. évre megállapitott általános órarend:

Tantárgyak	Közös tagozat				Gimnázium				Reál
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII	V.
Vallás	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Magyar nyelv	4	4	3	3	3	3	3	3	3
Román nyelv	4	4	3	3	3	3	3	3	3
Latin nyelv	—	—	—	—	5	4	4	4	—
Német nyelv	—	3	3	3	3	3	3	3	3
Angol nyelv	—	—	—	—	3	3	2	2	3
Francia nyelv	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Történelem	2	2	2	2	3	3	3	3	3
Földrajz	3	2	3	2	—	—	—	—	—
Természetrajz	3	2	—	—	3	3	—	—	3
Vegytan	—	—	—	3	—	—	—	—	3
Természettan	—	—	3	—	—	—	4	4	—
Mennyiségtan	5	4	3	3	3	4	3	2	3
Filozófia	—	—	—	—	—	—	—	3	—
Szabadkézi rajz	2	2	2	2	—	—	—	—	2
Közgazd. és jogi ism.	—	—	—	2	—	—	—	—	—
Egészségtan	—	—	—	2	—	—	2	—	—
Szépirás	1	1	—	—	—	—	—	—	—
Gyorsirás	—	—	2	1	1	—	—	—	1
Ének	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Testgyakorlás	2	2	2	2	2	2	2	2	2
	29	29	29	31	32	31	32	32	34

Fakultativ tárgyak: görög VI—VIII. o. 2—2 ó., zene, természetrajzi gyakorlatok V. o. 2 ó., fizikai gyakorlatok VII—VIII. o. 2—2 ó. Ez óraterv megértésére szolgáljanak a következők: az uj tanterv életbelép az öt alsó o.-ban; a VI—VIII. o.-ban csak annyiban, hogy a görög a rendes tantárgyak közül a rendkivüliek közé kerül, csak az tanulja, aki akarja, egyébként a VI—VIII. o. régi tanterve megmarad. Latint az alsó 4 osztály nem tanul; a felsőkben is csak a gimnázisták. A reális szak csak az V. o.-ban

lép életbe. A német a II. o.-ban kezdődik. Az angolt a felső tagozat mindkét ágán egyenlő óraszámban tanulják. A történelmet megkezdik már az I. o.-ban, a földrajzot folytatják a IV. o.-ban is; természettan a III.-ban, vegytan, közgazdasági és jogi ismeretek, egészségtan, mint uj tantárgyak szerepelnek a IV. o.-ban. A gyorsirás a III.—IV. o.-ban kötelező tantárgy.

A 4 alsó osztályban a latinból nyert elégtelen miatt javító vizsgálatot nem kell tenni. A ki 3 tantárgyból (ha egyik a latin) elégtelen, az javító vizsg. engedélyért a főhatósághoz folyamodhatik aug. elsejéig. Polgári iskolából jeles vagy jó bizonyítvánnyal jövő tanulók felvételi vizsgálat nélkül vétetnek fel. Az elégséges osztályzatu folyamodók felett az igazgatóság dönt.

Unitárius vallásu leánytanulók nyilvánosoknak is felvehetők, más vallásuak csak magántanulóknak.

2. *Beiratás ideje.* A jövő 1921—22. tanévre a tanulók fölvétele szeptember hó 1—4. napjain d. e. 8—12, d. u. 3—5 óráig fog eszközöltetni. A tanév megnyitása szeptember hó 5-én délelőtt 8 órakor lesz. A konviktusi élelmezés 5-én fog kezdődni.

3. *Vizsgálatok.* A javító-, pótló- és felvételi vizsgálatok aug. 31.-én és szept. 1-én tartatnak meg. A folyamodványokat javitóvizsgálati engedélyért ang. hó 1-ig az igazgatósághoz kell benyujtani.

4. *Felvétel.* Beiratkozáskor be kell adni az előző évi iskolai bizonyitványon kivül a születési és himlőoltási, 12 évnél idősebb tanulóknál az ujraoltási bizonyitványt.

A felvételre a tanulók előbb az igazgatónál, azután az osztályfőnöknél jelentkeznek, aki a beiratáshoz tartozó egyéb teendőket végzi.

5. *Internátus.* A bennlakásért aug. 1-ig kell az igazgatósághoz folyamodni. A bennlakó tanulók kötelesek a legszükségesebb ágy- és fehérneműt magukkal hozni: t. i. töltött szalmazsákot, ágytakarót, legalább két rend ágynemüt, 6 inget, 6 lábravalót, 2 hálóinget, 6 zsebkendőt, 6 pár harisnyát, 3 törölközőt, továbbá téli és nyári viselő és ünneplő felsőruhákat. A leányotthon növendékei a fennt előirt ágy- és fehérneműn kivül mosdótálat, két portörlőt és két ablaktörlőt hozzanak magukkal.

6. *Konviktus.* Bennlakó tanuló a konviktusnak kötelezett tagja. Ez alól felmentést csak hitelesen megokolt esetben adhat az igazgatóság irásbeli folyamodására.

A konviktusba való felvételért a folyamodványt szintén aug 1-ig kell az igazgatósághoz benyujtani. Az egész dijas helyért folyamodók iskolai bizonyitványukat, kedvezményért folyamodók pedig iskolai és szegénységi bizonyítványt, családi kimutatást és szülőik hatóságilag hitelesített adókönyvi

kivonatát csatolják. Minden folyamodó köteles a következő szülői nyilatkozatot mellékelni:

Szülői nyilatkozat.

Alulirott elismerem, hogy . . . . . nevü fiam (gyámfiam) az én tudtommal és beleegyezésemmel lép az 19 . . . tanévre a kolozsvári unitárius kollégium konviktusába. Kijelentem, hogy ez intézmény szervezetét és szabályait ismerem és annnak dijait a szabályzatban meghatározott időpontban megfizetem.

(Lakóhely és kelet).

A szülő (gyám) aláirása.

(Tanuk.)

Szegénysorsu, jó előmenetelü és jó magaviseletü tanulók kérésükre a konviktusban rendelkezésre álló alapítványok erejéig kedvezményben részesülhetnek.

A kedvezményt a tanuló évközben is elveszítheti,, ha elégtelen osztályzatot kap, vagy kevésbbé szabályszerű magaviseletet tanusít.

Aki folyamodványát kellő időben be nem nyujtja, az kedvezményre egyáltalában nem számíthat, felvételre is csak abban az esetben, ha a létszám megengedi.

Kellően föl nem szerelt folyamodványokat nem veszünk tekintetbe.

7. *Dijak. Az elemi iskolában*: 150 leu, mely összeg két egyenlő részletben a beiratkozáskor és a II. félév elején fizetendő. Igazolt szegénység esetén, kérésre részben, vagy egészben való engedménynek van helye. A segélyző alap javára legalább 5 leut fizet az, aki tandij-elengedésben nem részesül.

A főgimnáziumban: nyugdíjjárulék, beiratási díj 30 leu, isk. díj az I—IV. osztályban 400, az V—VIII. osztályban 800 leu. A két utóbbi díj 8 részre osztva a szülők viszonyai szerint részben vagy egészben elengedhető. Az összes elengedések a befolyó egész évi díjak végösszegének 15%-ig mehetnek. Belső emberek, elbocsátott hivatalnokok gyermekei a segély elengedésénél külön figyelemben részesülnek. A 30 leu senkinek el nem engedhető. A díjak két részletben fizetendők a beiratkozáskor és a II. félév elején, febr. 1—5 napjain. Magántanulók ugyane díjakat fizetik.

Az internátusban. Bennlakó elemi iskolai, gimn. és leányotthoni tanuló 400 leu internátusi díjat fizet két egyenlő részletben, a biratkozáskor és febr. 1—5 napjain. A kapható teljes, vagy részkedvezmény ugyanolyan arányú, mint a gimnáziumnál. Főiskolai fiu- és leánytanulók 600 leut fizetnek, szintén két részletben. Itt kedvezmény nincs.

A konviktusban. Az élelmezés díja unit. t. nak 700, nem unit.-nak 1050 leu. Ezen kivűl terményekben minden tanulónak 100 kg. szitált búzaliszt, 5 kg. zsír, 100 tojás, 10 kg. hüvelyes (bab, borsó vagy lencse). Teriték díj 10 leu. Az igazgatóság előterjesztésére a főhatóság a díjakat a szükség szerint év közben is megváltoztathatja. A díjak két havonként öt egyenlő részletben előre fizetendők, a teritékdíj előre egy összegben, a termények két egyenlő részletben előre a beiratkozáskor és a II. félév elején. A díjak a szabályszerű isk. szünetekre nem terjednek ki. A szüneti élelmezés díja a napi árakhoz képest állapíttatik meg.

TARTALOM

I. RÉSZ.

Theológiai akadémia — — — — — — — — — — — — 3

II. RÉSZ.

Főgimnázium — — — — — — — — — — — — — — 16
I. fejezet. Adatok az 1920—21-ik év történetéhez — — — — — — 16
II. „ Tanári testület — — — — — — — — — — — — — — 24
III—IV. „ Kollégiumi könyvtár és szertárak — — — — — — — — 26
V. „ Ifjusági egyesületek és alapok — — — — — — — — — 26
VI. „ A tanulók névsora és osztályozása — — — — — — — — 29
VII. „ A tanulók statisztikája — — — — — — — — — — — 33
VIII. „ Érettségi vizsgálatok — — — — — — — — — — — — 34
IX. „ Házi tornaverseny — — — — — — — — — — — — — 35
X. „ Ösztöndíjak, segélyezés, jutalmak, pályadijak — — — — — 36

III. RÉSZ.

Elemi iskola — — — — — — — — — — — — — — — 41
Tudnivalók a jövő iskolai évre — — — — — — — — — — — — — 44